

СПЕЦІАЛЬНИЙ
ВИПУСК

Демографічна ситуація в Україні: проблеми і перспективи

ГАЗЕТА ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ
ЗАСНОВАНА В 1990 РОЦІ

www.ukurier.gov.ua

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

ВІВТОРОК, 31 СІЧНЯ 2012 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

№18 (4662)

Фото: Укрінформ

Що очікувати українцям до 2050 року?

Попри те, що протягом 2000–2010 років чисельність населення в Україні скоротилася більш ніж на 3 млн чоловік, ми посідаємо сьоме місце серед європейських країн за кількістю населення. А що нам очікувати в майбутньому? На цю тему «Урядовий кур'єр» підготував спеціальний випуск за допомогою фахівців Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи.

2-3

У НОМЕРІ:

ЗДОРОВ'Я

Національний проект
«Нове життя — нова
якість материнства
й дитинства»

4

ДОПОМОГА

Які виплати
отримуватимуть матері
при народженні дітей
та догляду за ними

6

РОДИНА

«УК» побував у областях,
де народжуються трійні,
а також поповнюються
багатодітні сім'ї

7

ПОРАДИ ФАХІВЦЯ

Що їсти в дитинстві,
аби у дорослому житті
не мати проблем
зі здоров'ям

8

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У Німеччині,
доглядаючи стареньких,
родичі отримують
зарплату

12

КУРСИ ВАЛЮТ/БАНКІВСЬКІ МЕТАЛИ

встановлені Національним банком України з 30 січня 2012 року

USD 798.9700
за 100 доларів США

EUR 1050.2461
за 100 євро

RUB 2.6314
за 10 рублів

/ AU 137582.63

AG 2674.95

PT 128873.86

PD 54729.45

за 10 трійських унцій

ЕКСПЕРТИЗА

Демографічний прогноз: що очікувати

Фото Володимира ЗАКІ

АНАЛІЗ. Це намагалися з'ясувати науковці Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи

Елла ЛІБАНОВА,
директор Інституту,
Ірина КУРИЛО,
завідувач відділу проблем
якості демографічних процесів

Демографічна ситуація та її зміни акумулюють вплив широкого кола соціальних, економічних, суспільно-політичних, екологічних чинників — як скороминущих, так і довгострокових, тих, які пов'язані зі специфікою суспільно-історичного розвитку країни, та тих, що викликані соціальними зрушеннями, які вона переживає нині. Соціально-демографічна динаміка в Україні періоду її незалежності формувалася спочатку в умовах глибокої трансформаційної економічної кризи, потім — вельми нетривалої посткризової стабілізації, яка була перервана погіршенням економічної ситуації в країні під впливом світової фінансової кризи. Загалом в Україні протягом усього цього періоду зберігався доволі високий ступінь соціально-економічної нерівності, включаючи гендерну і територіальну. Поширеними лишалися значні масштаби соціального відторгнення, поляризації та маргіналізації населення, відбувалося погіршення якості освіти, загострилися проблеми доступу різних верств населення до якісної охорони здоров'я тощо.

З 2002 року народжуваність підвищилась

До рубежу минулого й нинішнього сторіччя Україна підійшла у стані гострої демографічної кризи: у 2000–2001 рр. країна характеризувалася найнижчим у Європі рівнем народжуваності та однією із найнижчих тривалістю життя (із супутнім рекордним розривом за цим показником «на користь» жінок), найвищою у світі інтенсивністю природного скорочення кількості населення, що поєднувався з

від'ємним сальдо міграції, прискореними темпами скорочення чисельності населення.

З початку нового століття в Україні з'явилися перші обнадійливі тенденції щодо соціально-економічного становища в країні, а відтак і деякі ознаки стабілізації демографічної ситуації: припинилось обвальне падіння народжуваності і з 2002 р. розпочалося її підвищення, намітилося збільшення рівня шлюбності населення і зниження загальних показників розлучуваності, стала поступово зменшуватися інтенсивність депопуляції, а з 2005 р. негативне сальдо міграційного руху населення (яке утримувалося в країні 10 попередніх років) змінилося незначним міграційним приростом. Однак і протягом першого десятиліття нового сторіччя в Україні переважали стагнаційні тенденції смертності і тривалості життя, які лише останніми роками поступилися місцем позитивним змінам у цій царині, не було істотних зрушень за низкою показників здоров'я населення, зберігався високий рівень природного зменшення чисельності населення, значні масштаби тимчасової трудової еміграції (яка часто переходить у стаціонарну), тривало скорочення за-

гальної чисельності населення країни.

Тепер Україна посідає сьоме місце серед європейських країн за чисельністю населення. Протягом 2000–2010 рр. чисельність населення в Україні скоротилася більш ніж на 3 млн осіб.

Провідним чинником значних демографічних втрат виступила депопуляція: скорочення чисельності населення за підсумками його природного руху становило у цей період майже 3,4 млн осіб. Результати ж зовнішньої міграції лише в останнє п'ятиріччя не збільшували ці втрати.

Якщо в 1990-ті роки наростання депопуляційних тенденцій в Україні відбувалося на тлі неухильного падіння народжуваності й помітного підвищення рівня смертності, то з початком нового століття інтенсивність природного зменшення чисельності стала потроху знижуватися, переважно під впливом динаміки народжуваності. Звертає на себе увагу те, що незначне зниження рівня народжуваності вже у 2010 році, яке відбулося навіть на тлі певного скорочення смертності, привело цього року до деякого підвищення коефіцієнта природного зменшення чисельності населення, що нині в Україні приблизно відповідає тому рів-

ню, який було зафіксовано у 1993–1994 рр.

Інтенсивність депопуляції у сільській місцевості країни стабільно вища, що пов'язано з підвищеним рівнем старіння сільського населення, який особливо міцно утримує своєрідне «замкнуте коло» — депопуляція зумовлює старіння, а старіння посилює депопуляцію. Загалом високий рівень старіння населення України і неминуче прискорення процесу старіння в найближчі десятиліття зумовлюють ситуацію, за якої природне зменшення населення в доступній для огляду перспективі зберігатиметься навіть за умови підвищення народжуваності й зниження смертності населення. Так, згідно з середнім варіантом національного демографічного прогнозу Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, чисельність населення країни до кінця 2025 р. становитиме 43,5 млн осіб, а до кінця 2050 р. — 39 млн, при цьому депопуляційні втрати у 2025 р. наблизяться до 217 тисяч, а у 2050-му становитимуть понад 242 тис. осіб.

Нині Україна за часткою населення віком понад 60 років входить у тридцятку найстаріших держав, посідаючи 25–26 місце

(яке вона поділяє з Норвегією) у рейтингу країн світу за цим показником, а за таким індикатором старіння населення, як частка осіб віком 65 і старших, наша країна перебуває на рівні з Литвою, Угорщиною, Словенією і трохи відстає від середнього показника за сукупністю країн Євросоюзу та істотно — від таких країн-світових лідерів за рівнем старіння, як Італія, Німеччина чи Японія. А ось показник довголіття (частка осіб віком 80 років і старших у складі літнього населення) в Україні нині у середньому на 5–6 відсоткових пункти нижчий, ніж у таких країнах Європи, як Швеція, Франція, Іспанія. Подібні відмінності щодо місця нашої країни у світовому рейтингу за різними показниками старіння зумовлюються її істотним відставанням від розвинених європейських держав за середньою тривалістю життя, невисокими показниками дожиття до старшого, найбільш поважного віку в Україні.

Формування рівня та динаміки старіння в Україні характеризується низкою особливостей. Так, на показники старіння у нашій країні традиційно накладають відбиток «демографічні хвилі», які зумовлюють істотні коливання чисельності вікових контингентів, що перетинають позначку першого порога старості (60 років) або ж 65-річчя. Тому за збереження загальної тенденції прогресуючого старіння населення в Україні за другу половину ХХ сторіччя в окремі періоди частки населення, старшого 60 (65) років, тимчасово знижувалися, що було пов'язано із вступом до спільноти літніх осіб менш численних поколінь (наприклад тих, які пережили воєнне лихоліття). Слід зазначити, що вплив демографічної хвилі недовозі (в міру того, як поріг старості перетнуть численні покоління народжених вже наприкінці першої — на початку другої половини ХХ сторіччя), зумовлюватиме посилення старіння населення. Нині більшість літніх людей у нас представлена «молодими старими» (віком від 60 до 74 років) — вони становлять понад 70% всіх осіб, старших за 60 років. Та у перспективі слід очікувати підвищення частки старших вікових груп у складі самого літнього населення.

Україну очікує поглиблення процесу старіння населення на середньо- і довгострокову перспективу — саме поточне сторіччя буде періодом тривалого старіння її населення. Як показують розрахунки, виконані за оновленою версією комплексного демографічного прогнозу України на період до 2050 р., найвищі темпи зростання частки літніх контингентів населення очікуються в 2015–2020 та у першій половині 2040-х років, а найвищі рівні старіння будуть досягнуті у 2050-х роках.

Сільське населення живе довше

Для України характерні істотні відмінності рівня старіння населення за статтю та залежно від типу поселення. Значно вищим рівнем старіння вирізняється сільське населення, віковий склад якого «знесилений» масовою міграцією молоді й осіб середнього віку в міста. Найстарішим демографічним контингентом в країні є сільські жінки.

В Україні спостерігається також істотна регіональна варіація

Основні демографічні показники в Україні у 2000–2010 рр.												
Показник	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Чисельність наявного населення, млн осіб*	48,9	48,4	48,0	47,6	47,3	46,9	46,6	46,4	46,1	46,0	45,8	
Чисельність постійного населення, млн осіб*	48,7	48,2	47,7	47,4	47,1	46,7	46,5	46,2	46,0	45,8	45,6	
Загальні коефіцієнти (у розрахунку на 1000 осіб)												
Смертність	15,5	15,4	15,7	16,1	16,1	16,7	16,3	16,5	16,4	15,3	15,2	
Народжуваність	7,9	7,8	8,1	8,6	9,0	9,1	9,9	10,2	11,1	11,1	10,8	
Природне зменшення	-7,6	-7,6	-7,6	-7,5	-7,1	-7,6	-6,4	-6,3	-5,3	-4,2	-4,4	
Середня очікувана тривалість життя в Україні												
обидві статі	67,63	67,82	67,72	67,73	67,64	67,25	67,93	67,60	68,00	69,63	70,27	
жінки	73,45	73,60	73,61	73,48	73,58	73,35	73,80	73,70	73,93	74,85	75,20	
чоловіки	62,01	62,21	62,04	62,18	61,94	61,46	62,27	61,78	62,28	64,36	66,21	

*станом на кінець відповідного року
Джерело: дані Держстату України

ЕКСПЕРТИЗА

українцям до 2050 року?

рівнів старіння населення. До «старіших» областей країни належать північні та північно-східні, до відносно «молодих» — західні регіони, столиця та окремі південні.

Найвищим рівнем старіння вирізняється населення Чернігівської області, де показник середнього віку станом на початок 2011 р. дорівнював 42,8 року, а найнижчим — Закарпатська область, середній вік населення якої становить 36,4 року. На тлі вагомого природного зменшення кількості населення, що зберігається в більшості областей (за винятком п'яти регіонів країни) в останні роки, найвища інтенсивність депопуляції утримується саме в областях із найстарішим населенням (Донецькій, Луганській, Сумській, Чернігівській).

Протягом уже кількох десятиліть (і перше десятиліття нового сторіччя не стало, на жаль, винятком) фундаментальною особливістю демографічної ситуації в Україні залишається кризовий стан здоров'я і життєздатності населення. Високий рівень захворюваності дорослих і дітей, значні масштаби передчасної смертності, перевищення більш ніж утричі смертності чоловіків працездатного віку над жіночою смертністю, підвищений (на тлі розвинених європейських країн) показник смертності немовлят залишаються найважливішими ознаками несприятливої медико-демографічної ситуації в Україні. Вже за останнє десятиліття в країні збільшилась поширеність хвороб системи кровообігу, органів травлення, хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини, існує підвищення рівня дитячої інвалідності, зберігається складна епідемічна ситуація з туберкульозу і особливо ВІЛ/СНІДу.

Знаковими рисами сучасного режиму смертності населення України можна вважати чоловічу надсмертність, певне перевищення рівня смертності у сільській місцевості над міською, локалізацію основних втрат від передчасної смертності (а одночасно і резервів її зниження) у працездатному віці; збереження рис «консервативної» структури причин смерті, в якій висока смертність від хронічних неінфекційних захворювань поєднується зі значним рівнем смертності від інфекційних хвороб (туберкульоз, СНІД тощо) та зовнішніх причин смерті (нещасні випадки, отруєння, травми); переважання в структурі передчасної смертності причин, пов'язаних зі способом життя, наявність вагомої частки смертей, яким можна запобігти, а отже — і значних резервів скорочення необоротних демографічних втрат.

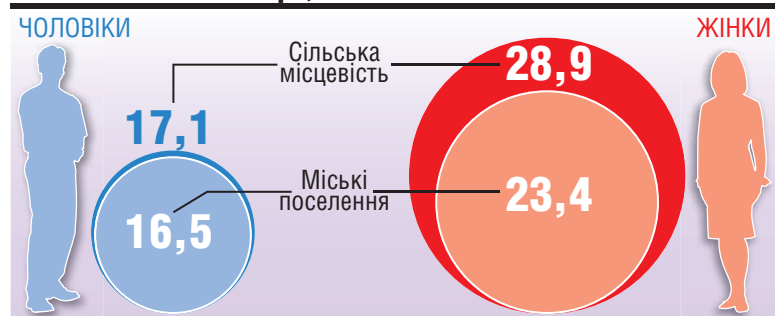
Слід зазначити, що саме в останні роки у динаміці тривалості

життя в Україні, після істотного зниження в 1990-х і тривалого періоду стагнації вже у 2000-х, існують відчутні позитивні зрушення, зумовлені позитивною динамікою смертності майже від усіх класів причин смерті.

Привертають увагу насамперед стрімкі темпи зниження чоловічої передчасної смертності в останні два роки і, як наслідок, —

вдвічі більше смертей, ніж 20 років тому. В кінцевому підсумку відставання України за показником середньої очікуваної тривалості життя від усіх розвинених держав світу за весь період незалежності країни зросло, при цьому, за даними ВООЗ, скорочення середньої тривалості життя чоловіків в Україні виявилось найвищим у Європі.

Частка населення віком 60 років і старших за типом поселення та статтю в Україні на початок 2011 р., %

За даними Держстату України

вагомий приріст тривалості життя чоловіків. Як показують розрахунки, найбільший внесок у це подовження тривалості життя чоловіків належить скороченню останніми роками їхньої смертності від зовнішніх причин (нещасних випадків, отруєнь і травм), а також хвороб системи кровообігу, у жінок насамперед смертності від захворювань системи кровообігу.

Серед інших позитивних тенденцій, які виявляються у медико-демографічній сфері, слід назвати поліпшення ситуації щодо репродуктивного здоров'я населення України та чинників, які його визначають. Так, в країні стабільно знижується частота абортів, зменшуються показники захворюваності на інфекційні недуги, що передаються статевим шляхом, скорочується частка ускладнених пологів у загальному їх числі, виявляє тенденцію до зниження рівень перинатальної смертності тощо. Однак навіть з урахуванням вищезгаданих обнадійливих тенденцій Україна ще входить до групи держав — «сумнівних лідерів» серед європейських країн за рівнем абортів та розповсюдженням інфекцій, що передаються статевим шляхом.

І до кінця першого десятиліття нового століття наша країна підійшла з рівнем тривалості життя, який на 15 років нижчий, ніж у Японії, на 14,5 року нижчий, ніж у Швейцарії, на 14 — ніж в Італії. Надто високим залишається розрив у тривалості життя жінок і чоловіків (10 років), причому останні в п'ять разів частіше гинуть від нещасних випадків, а алкоголізм досі породжує

з початку першого десятиліття XXI століття в Україні після тривалого періоду падіння народжуваності почалася її посткризова компенсація.

Спочатку вищими темпами народжуваність зростала у міських поселеннях, переважно в економічно розвинених і урбанізованих регіонах країни, які мали найнижчі рівні народжуваності на рубежі 1990 і 2000-х рр., і водночас найбільшою мірою відчували на собі плоди економічного зростання 2000–2008 років. Підвищенню народжува-

нодіє грошові допомоги викликають кон'юнктуру реакцію, а зумовлений ними ефект, як правило, не тривалий.

Ми ще маємо низький рівень заробітної плати

Те, що допомога діє за принципом «доза—ефект», побічно продемонструвала і новітня динаміка народжуваності в нашій країні, де, за підсумками 2010 р., кількість народжень порівняно з попереднім роком вже трохи зменшилася, а в 2011-му тенденція до стабілізації рівня народжуваності тривала. Крім того, подібні заходи матеріального стимулювання не в змозі компенсувати низький рівень заробітної плати як основного джерела відтворення населення в Україні, до того ж зазначені допомоги мають певний вплив на вже сформовані репродуктивні установки, проте ніяк не впливають на становлення бажаної моделі репродуктивної поведінки. Слід зазначити також, що вагомим чинником порівняно низької народжуваності у нашій країні є не тільки (і, може, навіть не стільки) низький рівень життя, скільки значний розрив між фактичним його рівнем і сформованими життєвими стандартами.

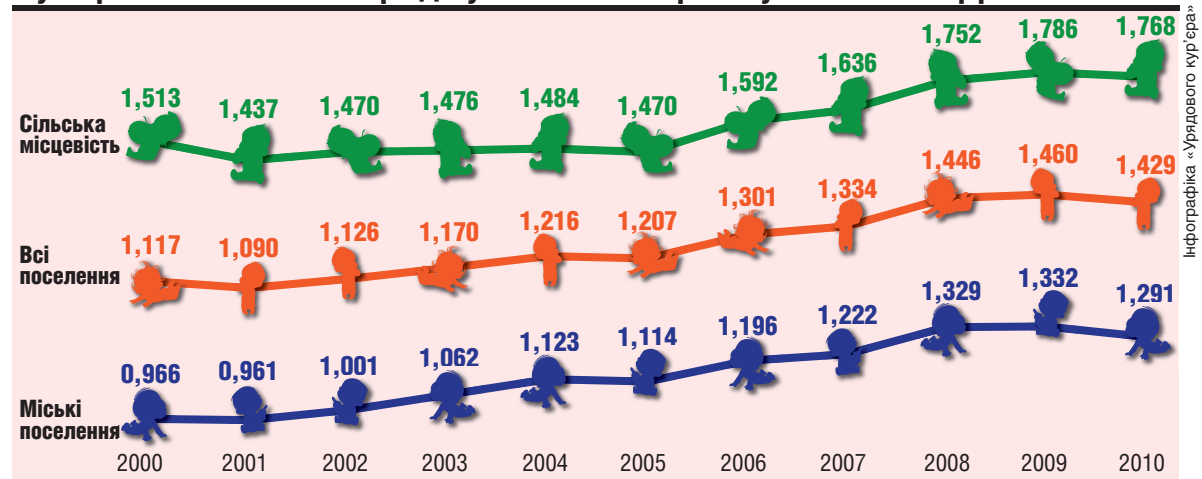
Перше десятиріччя нового століття ознаменувалось в Україні й характерними змінами структурних характеристик народжуваності. Головною особливістю формування нової моделі народ-

поліщуватися її вкрай деформована в 1990-ті рр. структура за черговістю народжень. У підсумку в загальному прирості числа народжень за 2002–2009 рр. найвагомішим був «внесок» дітей другої черговості народження.

Однією з істотних ознак моделі народжуваності, яка формується в умовах плюралізації форм шлюбно-сімейних відносин, є збільшення частки дітей, народжених матерями, які не перебувають у зареєстрованому шлюбі. Особливо високі темпи зростання частки позашлюбних народжень в Україні спостерігалися в 1990-ті рр. З початку першого десятиліття нового століття це зростання помітно сповільнилось, однак тривало. Нині в Україні кожна п'ята дитина народжується поза зареєстрованим шлюбом, причому це соціально-демографічне явище характерне як для міського, так і для сільського населення. При цьому відбувається поступове зменшення частки позашлюбних народжень, яка припадає на молодих матерів, і її збільшення — у матерів віком 30 років і старших, що свідчить про зростання питомої ваги «бажаного» позашлюбного материнства, і зменшення — вимушеного.

Досліджуване десятиліття в новітній демографічній історії України позначилося також скороченням масштабів міграційних втрат з наступним переходом до позитивного сальдо міграції, причому останнім часом ця тенденція трохи посилюється, хоч масштаби міграційного приросту

Сумарний показник народжуваності в Україні у 2000–2010 рр.

За даними Держстату України

ності до останнього часу сприяла також «демографічна хвиля» — вступ у найактивніший дітородний вік численні покоління жінок, народжених у середині 1980-х років.

Серед чинників підвищення дітородної активності населення в останнє п'ятиліття слід виокремити пронаталістські заходи державної політики, зокрема запровадження вагової одноразової допомоги при народженні дитини, яка була введена у 2005 р., надалі підвищена (й диференційована за черговістю народження дитини) у 2008-му та особливо відчутно зросла вже останніми роками.

«Реакція» певної частини населення на значне підвищення розміру одноразової допомоги при народженні дитини відбилася у зрушеннях в традиційному «календарі народжень» і реалізації частини запланованих на пізніший термін народжень у 2006–2009 рр. Проте не варто розраховувати на тривалу стабільну результативність цього заходу демографічної політики, оскільки, як показує міжнародний досвід,

жуваності стало «старіння» материнства, яке виявилось у випереджальному зростанні народжуваності у жінок, старших 25–30 років, і підвищенні середнього віку матері при народженні дитини. Зміни вікового профілю народжуваності в останнє десятиліття відбулися як у міських поселеннях, так і в сільській місцевості.

Однак підвищення дітородної активності городянок, старших від 25 років, було інтенсивнішим, ніж сільських жительок. Трансформація вікової моделі народжуваності у бік «старіння», з одного боку, може негативно вплинути на рівень народжуваності у зв'язку зі скороченням періоду активного дітородження, проте з іншого — вона цілком відповідає загальноєвропейським тенденціям і покликана сприяти формуванню в Україні моделі більш усвідомленого та відповідального материнства і батьківства.

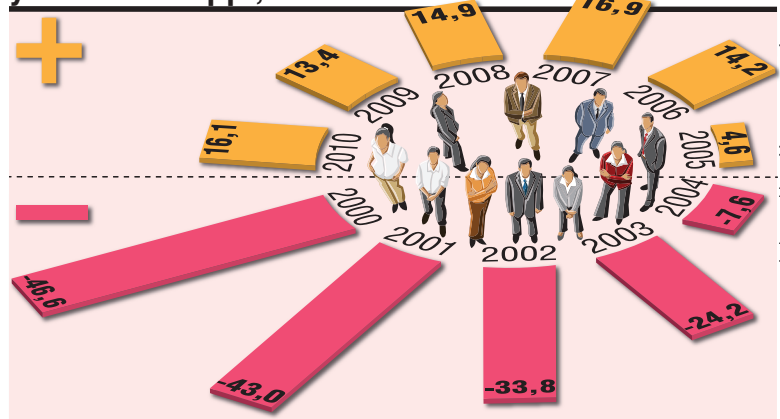
У процесі компенсаційного підвищення народжуваності в Україні у цьому десятилітті почала

і залишаються занадто малими, щоб істотно вплинути на динаміку загальної чисельності населення країни.

Слід зазначити, що навіть при позитивному міграційному балансі країна і нині втрачає в якості людського потенціалу, оскільки контингенти емігрантів представлені переважно особами молодого та середнього працездатного віку з високим освітнім рівнем.

Загалом соціально-демографічна ситуація в Україні й по закінченні першого десятиліття нового сторіччя лишається складною і неоднозначною. Хоч «піки» кризових виявів у відтворенні населення (що припали на рубіж тисячоліть) пройдено, значення основних демографічних показників і у новому сторіччі свідчать про несприятливість соціально-демографічного стану нашої країни (особливо на тлі розвинених європейських країн) і, безумовно, потребують концентрації зусиль та ресурсів для досягнення прогресивних якісних зрушень у відтворенні населення.

Сальдо міграції в Україні у 2000–2010 рр., тис. осіб

За даними Держстату України

ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

«Наше завдання — дати кожному регіону інструмент досягнення результату»

Керівник Національного проекту «Нове життя — нова якість материнства й дитинства» Віктор СІРМАН

Материнська смертність в Україні втриє-вчетверо перевищує європейські показники, смертність новонароджених — в 2,4 раза. На тлі того, що вже майже два десятиріччя в Україні фіксується від'ємний демографічний приріст, ці цифри мають особливо гнітючий вигляд. Один із чинників, що вплинули на останній показник, — перехід України на європейські стандарти, згідно з якими малюнок, що народилося після 22 тижнів вагітності за умови, що воно важить не менше за 500 грамів, вважається людиною, а не ембріоном. Таку крихітку важко уявити, доки не побачиш на власні очі, — малесеньке дитя, що вміщується на долоні дорослої людини. Їхній порятунком — справа дорога й тривала.

Позаторік в Україні під патронатом Президента стартував Національний проект «Нове життя — нова якість материнства й дитинства». Його завдання — створення впродовж 2010-2014 рр. 27 перинатальних центрів в усіх регіонах України. Наскільки поява таких центрів здатна знизити показники смертності серед маленьких українців та їхніх мам, кореспондент «УК» поцікавилася в керівника проекту Віктора СІРМАНА.

Потрібна зміна моделі

УК Вікторе Мірчовичу, в чому причина високої материнської та дитячої смертності?

— Ця проблема — комплексна й має багато складових. Її розв'язання лежить не в одній площині, а тому вимагає зміни самої моделі надання медичної допомоги.

Нині багато українських немовлят помирають на етапі народження або невдовзі після нього. Адже в пологових будинках новонароджене дитя перебуває лише протягом перших семи днів, хоч велика кількість малюків, народившись раніше за термін, потребують інтенсивної невідкладної допомоги, і вона не завершується на етапі перебування дитини в пологовому будинку. Досі цих дітей перевозили в інші лікарні, проте саме транспортування в такому важкому стані якраз і спричиняє високу смертність серед таких немовлят.

Мета нашої програми — реформування системи надання допомоги матерям та дітям, результатом якого буде створення на обласному рівні перинатальних центрів, де кожна жінка, що потребує високоспеціалізованої допомоги, та дитина, народжена раніше терміну з низькою вагою, отримає повноцінну допомогу безпосередньо в своєму регіоні.

Таким чином недоношені діти з'являтимуться на світ у перинатальному центрі й виписуватимуться лише тоді, коли будуть фактично здоровими. Це і є головною структурною відмінністю такого центру від пологового будинку.

При перинатальних центрах буде створено кабінети, лікарі яких наглядатимуть за такими дітками протягом першого року їхнього життя. Окрім цього, буде створено систему нагляду за вагітними жінками та нову систему планування сім'ї. Отже, перинатальний центр стає в області головною установою, що координує діяльність усієї системи.

В цих центрах працюватимуть досвідчені фахівці, що пройшли

важно на ремонтні й підготовчі роботи). Наш соціальний партнер, фонд Віктора Пінчука, виділив 100 млн грн, за які він повністю обладнає або дообладнає «під ключ» реанімації новонароджених у кожному регіональному перинатальному центрі.

УК Скільки на нинішній рік виділено коштів на реалізацію цього проекту?

— Торік ми мали 110 млн грн, і цих коштів вистачило, аби відкрити в повному циклі центри в Донецькій, Харківській та Кіровоградській областях. Ще 2 (на Житомирщині й Дніпропетровщині) — з так званими перехідними бюджетами, коли частину коштів на ремонті роботи виділили торік, а частину буде освоєно цього року. Нині нам знову виділили 110 млн грн, але ми подали прохання на збільшення фінансування до 379 млн грн. Оскільки більшість пологових будинків побудовані ще за радянських часів,

ДОСЬЄ «УК»

Віктор СІРМАН. Народився 28 вересня 1974 року. 1997 р. закінчив Чернівецький державний медичний інститут за спеціальністю «лікувальна справа, лікар-спеціаліст акушер-гінеколог». Кандидат медичних наук. Заслужений працівник охорони здоров'я. Трудовий стаж розпочав у Чернівецькому пологовому будинку №1. З 2007 р. — начальник відділу із забезпечення діяльності міністра охорони здоров'я України, з 2010 р. — заступник міністра. З червня 2011 р. — керівник Національного проекту «Нове життя — нова якість материнства й дитинства».

другому півріччі отримало можливість освоювати бюджетні кошти. Й зважаючи на те, що однією з основних умов створення перинатальних центрів є якісна експертна оцінка на всіх його етапах (це упорядкування проектно-кошторисної документації, контроль за будівельними роботами, закупівля якісного обладнання та інше), це сповільнило темпи реалізації проекту, а отже, гроші ми змогли освоїти лише в листопаді-грудні. Нині відбувається введення в експлуатацію центрів, створених торік.

стільки, наскільки можливо, та будемо додатково передбачати кошти в місцевих бюджетах. Намагатимемося, аби держава забезпечувала ними повністю.

УК Щоб вагітна жінка, котра має певні патології, потрапила до перинатального центру, її стан має визначити лікар. Із тими, хто проживає в містах, все більш-менш зрозуміло: є поліклініки, жіночі консультації, а як бути тим, хто живе в селі?

— В селі вагітну жінку повинні оглядати акушерка або сімейний лікар. Але тут, власне, вже йдеться про реформу медичної допомоги на первинному рівні.

УК Не треба далеко ходити — навіть у багатьох селах Київщини немає акушерок, отже, вагітних жінок навряд чи хтось оглядає...

— Звичайно, в селі повинні бути забезпечені первинною допомогою, але моя ділянка роботи більше стосується створення перинатальних центрів, тобто третинного рівня, тому боюся дати вам не зовсім фахову відповідь щодо первинної ланки. Але ми розуміємо, що результативність роботи майбутніх перинатальних центрів залежить від того, наскільки якісно огляне жінку акушер чи сімейний лікар, тому ваше зауваження навіть не потребує коментарів.

УК Кінцевим результатом програми має стати зниження дитячої і материнської смертності. Чи визначено терміни, коли плани стануть реальністю?

— Одним із національних пріоритетів, озвучених Президентом України на Комітеті з економічних реформ у 2010 році, став напрямок «Нова якість життя», в межах якого є кілька проектів, спрямованих на покращення соціальної сфери і охорони здоров'я, зокрема проект «Нове життя — нова якість охорони материнства і дитинства». Таким чином охорона материнства і дитинства внесена до розряду національних пріоритетів. Цей проект спрямований на реалізацію цілей розвитку тисячоліття ООН, таких як скорочення за період з 1990 по 2015 рр. на 2/3 смертності серед дітей віком до 5 років, скорочення за період з 1990 по 2015 рр. на 3/4 коефіцієнта материнської смертності та забезпечення до 2015 р. широкого доступу до отримання допомоги у сфері репродуктивного здоров'я.

УК Наскільки це реально, адже 2015 рік не за горами?

— Наше завдання — дати кожному регіону інструмент досягнення результату. Звісно, я розумію, що показники зниження смертності можуть бути неоднаковими. Це передовсім залежить від готовності й бажання керівництва регіону йти цим шляхом, а загалом від організації роботи з надання медичної допомоги.

Тетяна МОІСЄЄВА,
«Урядовий кур'єр»

Вагітним корисно танцювати під музику

спеціальну підготовку з сучасних перинатальних технологій. Загалом важливо те, що заради втілення цих змін у спільну робочу групу на державному рівні об'єдналися й місцеві органи виконавчої влади, й Національна академія медичних наук, і МОЗ, і проект «Нове життя».

Крім того, нині ми також ведемо переговори про стажування наших фахівців за кордоном.

УК Де саме?

— На сьогодні навчати наших спеціалістів згодилися провідні університетські клініки Німеччини. Проте ми хочемо не просто організувати навчання, а створити певну групу з тренерів, котрі могли б дещо змінити саму модель освіти, за якою ми працювали б надалі.

Реанімації обладнають за благодійні кошти

УК Які джерела фінансування проекту?

— Передовсім це держбюджет, по-друге — місцеві бюджети (вони мають забезпечувати 25-30% коштів, що передбачені пере-

структурно й функціонально вони не відповідають сучасним вимогам, а отже потребують капіталовкладень у реконструкцію, інноваційні інженерні технології та медичні рішення, без яких неможливо створити системи якісної медичної допомоги.

УК Зважаючи на те фінансування, яке вже виділено на сьогодні, про скільки реально відкритих центрів, де можна буде рятувати діток, можемо говорити цього року?

— Цього року ми передовсім говоримо про відкриття перинатальних центрів на Житомирщині, Дніпропетровщині, Полтавщині та в Криму.

УК Тобто включаючи два з перехідним бюджетом?

— Так. Крім цього, ми розпочали роботу в Чернівецькій, Черкаській, Одеській, Хмельницькій, Луганській областях, на Закарпатті та в Києві.

УК У тих центрах, що вже готові, є вже перші пацієнти?

— Скажу відверто: ми працювали в надто стислі терміни, оскільки Нацагентство було створено в червні минулого року і лише в

УК Проект передбачає переоснащення тих пологових будинків, що вже є, чи зведення нових?

— У багатьох регіонах потреби побудови нових немає. Нас цікавить передовсім надання якісної допомоги. Для цього треба обрати кращий пологовий будинок обласного рівня (якщо його немає, перинатальний центр створюється на базі місцевого). Він реконструюватиметься та оснащуватиметься відповідним обладнанням.

Кінцевий результат — зниження смертності

УК До речі, вартість лише однієї дози препарату для розкриття легенів недоношених дітей сягає 5 тисяч гривень. Непоодинокими є випадки, коли батьки змушені самі купувати їх, оскільки пологові будинки ними повністю не забезпечені. Чи зміниться ситуація завдяки цьому проекту?

— Досі ці препарати централізовано закуповувалися державою й розподілялися по всіх пологових будинках. Оскільки потреба в них у перинатальних центрах буде постійною, ми вноситимемо зміни, щоб закуповувати на-

ОХОРОНА МАТЕРИНСТВА І ДИТИНСТВА

Сімейні дитсадки поза законом?

КОНТРОЛЬ. На виконання доручення Президента його Уповноважений з прав дитини проаналізував стан розвитку мережі дошкільних дитячих закладівЛюбомира КОВАЛЬ,
«Урядовий кур'єр»

За результатами перевірки Юрій Павленко повідомив, що на сьогодні розвиток мережі дитсадків в Україні відбувається за трьома напрямками: будівництво нових закладів, реконструкція і відновлення роботи садків, які певний час не приймали дітей, та відкриття дошкільних груп в інших освітніх закладах. Так, протягом 2011 року додатково відкрито 472 заклади: з них відновили свою діяльність 136, при інших освітніх закладах створено 316 дитсадків, а також подало 20 новозбудованих дитячих закладів проти 4 у 2010 році.

Отже, збільшилася і кількість дітей, охоплених дошкільною освітою, з 1 млн 270 тис. у 2010 році до 1 млн 333 тис. сьогодні. І вперше за роки незалежності відсотковий показник цього охоплення перевищив показник 1990 року, — веде далі посадовець. — Що ж до показника завантаженості садків, то на 100 місць претендують у середньому 112 дітей. У містах цей показник становить 123 дитини на 100 місць, у сільській місцевості — 83 малюки на 100 місць. Найбільший дефіцит місць у дитсадках — на Івано-Франківщині, Волині, Сумщині, Полтавщині та Закарпатті.

Юрій Павленко також зауважив, що Президент загалом позитивно оцінює дії уряду та владних структур на місцях щодо розвитку мережі дитячих дошкільних закладів. Проте він наполягає на

У колі однолітків дитина розвивається повноцінно

неприпустимості скорочення фінансування з центрального та місцевих бюджетів Державної програми розвитку дошкільної освіти, затвердженої урядом до 2017 року. А ще глава держави робить акцент на тому, що необхідно не лише збільшувати кількість груп для дітей віком від 3 до 6 років, а й розвивати мережу ясел для зовсім маленьких українців — до 3 років, яка сьогодні залишилася майже поза увагою влади. Прези-

дент також переконаний, що в Україні слід упроваджувати нові сучасні форми дитячих садків, зокрема відповідно до положення, затвердженого Міністерством, — дитсадків сімейного типу.

Єдиний поки що такий дитсадок, де виховують 15 хлопчиків і дівчаток, працює на Сумщині. А взагалі відповідно до вже згаданого положення, такий дитячий садок можна створювати на базі певної родини в будинку або

квартирі та надавати послуги жителям мікрорайону (окремого будинку чи навіть лише одного під'їзду). Проте не все так просто, адже такий заклад обов'язково має відповідати низці санітарно-епідеміологічних нормативів, затверджених Міністерством ще у 1986 році, щодо харчування, місць відпочинку дітей, приміщення для гри та дошкільного навчання. А вихователі повинні мати відповідну освіту та пройти

належну підготовку. Звісно, для державного дитячого закладу такі норми, може, й не зависокі, а ось для невеличкого приватного садочка — найчастіше надмірні.

І саме тому, на думку Юрія Павленка, у великих містах, а особливо у столиці, десятки подібних приватних дитячих закладів працюють нелегально. А отже, вони та їхні вихованці з юридичної точки зору — поза законом. На думку Уповноваженого Президента з прав дитини, норми, які нині застосовують до приватних дитсадків, застаріли, і їх обов'язково потрібно переглянути. А поки що такі сімейні дитсадки працюють зазвичай просто на усній домовленості між батьками та особами, які погоджуються доглядати за їхніми дітьми певну частину доби.

Небезпека приховується в тому, що під час роботи таких «вихователів» ніхто не контролює, чим вони годують дітей, як із ними поводяться, чого навчають. І це може призвести до непередбачуваних і навіть часом трагічних наслідків. Тому Юрій Павленко переконаний: вихід у тому, щоб, з одного боку, здійснювати пильний контроль за діяльністю подібних закладів. З другого — аби вони легалізувалися та працювали в рамках закону, слід переглянути, змінити та адаптувати до сучасних реалій застарілі санітарно-епідеміологічні норми. Адже, напевно, саме приватні дитячі садочки сімейного типу — то майже панацея для великих міст, де місць для малят у державних закладах завжди не вистачає.

Пологи «під ключ»

МЕДИЦИНА. Перинатальний центр у Миколаєві побудують «з нуля»Олена ІВАШКО,
«Урядовий кур'єр»

За статистикою, смертність породіл та новонароджених в Україні в 2–3 рази вища від європейських показників. Можна, звичайно, з одного боку, знайти багато причин, виправдань і пояснень. Мовляв, не вистачає сучасної апаратури, низький рівень медичного обслуговування. З другого — поганий стан довкілля, хронічні захворювання, неправильне харчування і спосіб життя майбутніх мам. Серед них тепер, стверджують лікарі, абсолютно здорових немає. Але все-таки вагітність, пологи, такі природні для жінки процеси, не повинні бути пов'язані з ризиком для життя матері й дитини. То що ж робити? Чи є вихід? Повинен бути.

Дитяча смертність знизиться

У Миколаївській області торішній показник дитячої смертності становить 6,89 на тисячу народжених живими. Це на 13% менше, ніж позаторік. Але особливих приводів для радощів немає. Найвищі показники смертності у Врадівському

му та Єланецькому районах, в Южноукраїнську. Торік за 9 місяців зареєстровано 51 випадок мертворождення. Такі факти є в Миколаєві, в Снігурівському, Березанському та інших районах.

Та повернімося до одвічного питання: що робити? Можливий вихід пропонує Національний проект «Нове життя — нова якість охорони материнства і дитинства». У рамках програми в 2011–2013 роках у різних регіонах нашої країни планують звести 27 перинатальних центрів для надання високопрофесійної медичної допомоги матері та малюкові. За оцінками експертів, це дасть змогу знизити рівень дитячої та материнської смертності, а також зменшити дитячу інвалідність в Україні. Цього року такий центр обіцяють побудувати і в Миколаєві.

Нові технології меддопомоги

Отже, що ж являє собою перинатальний центр? Це не просто медичний заклад, у якому є відділення гінекології, акушерства, неонатології та педіатрії. Це певна технологія організації медичної допомоги жінкам з будь-якого термі-

ну вагітності, породіллям та новонародженим, сімейним парам, які мають проблеми з дітонародженням. Високотехнологічне обладнання перинатальних центрів надає можливість виходжувати недоношених малюків з малою вагою, надавати своєчасну допомогу в екстрених ситуаціях.

Дуже важливий момент — перинатальний центр має статус обласного медичного закладу. Тобто тут зможе отримати допомогу і жінка, що живе в Миколаєві, і матуся з глибинки. Сільська жінка отримає той самий повний комплекс послуг, що й городянка. А це не тільки серйозний медичний аспект

леного пункту, а за потреби надати допомогу просто в машині. Звичайно, ідеальний варіант — вертоліт.

Миколаївський перинатальний центр буде особливим. Якщо майже у всіх областях України існували обласні пологові відділення, то в Миколаєві такого не було. Тому під перинатальні центри в інших обласних містах реконструювали наявну базу. А в Миколаєві перинатальний центр створюється «з нуля». А нове, як відомо, завжди краще навіть дуже добре відремонтованого старого. При тому, що за підрахунками, будівництво та реконструкція коштують приблизно однаково.

Перинатальний центр матиме статус обласного медичного закладу. Тобто тут зможе отримати допомогу і жінка, що живе в Миколаєві, і матуся з глибинки.

Заради життя людей

За сприятливого збігу обставин, тобто фінансування, новосілля перинатального центру може відбутися в січні 2013 року. Гроші на розробку проекту виділено з обласного бюд-

ПРЯМА МОВА

Віктор ВІДЯПІН,
головний лікар Миколаївської обласної лікарні:

— Перинатальний центр буде розташований на території нашої лікарні. Він складатиметься з гінекологічного, акушерського, післяпологового відділень, відділення патології та інтенсивної терапії, неонатології, центру планування сім'ї та інших структур. Питання навіть не в кількості відділень, а в їхній функціональності, в тому, щоб жінка, яка прибула до центру, могла пройти весь цикл потрібного лікування та медичного супроводу.

жету. Подальше фінансування — за рахунок державного бюджету, спонсорських коштів, частково — з обласного бюджету. Витрати на медичне обслуговування бере на себе обласна лікарня. Замовником майбутнього будівництва виступить управління капітального будівництва облдержадміністрації.

Керівник групи проєктантів Інна Грудова провела своєрідну віртуальну екскурсію майбутнім центром. «На першому поверсі будівлі, — розповідає Інна Вікторівна, — розташовуватимуться приміщення приймального відділення вагітних, чергової виїзної бригади, відділення патології вагітності з палатами на 40 ліжок, мала операційна. На другому поверсі — центр плану-

вання сім'ї, післяпологове відділення на 20 ліжок, зокрема 14 ліжок спільного перебування матері та новонародженого. Третій поверх — акушерське відділення, відділення інтенсивної терапії дорослих і новонароджених, операційний блок. А гінекологічне відділення розміститься на другому поверсі обласного корпусу обласної лікарні і буде пов'язано з центром переходом». До речі, в перинатальному центрі планують обладнати окремі палати для дитячої гінекології.

Поява в області перинатального центру, напевно, сприятиме зниженню сумної статистики. Та й річ не в статистиці — у порятунку життів людських. Дай, Боже, щоб усе, так добре задумане, здійснилося.

З ОФІЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

На трійнят — три державні допомоги

КОШТИ. Які виплати отримуватимуть матері при народженні дітей та догляду за ними

Фото з архіву редакції

Малі діти — малі й клопоти

Валентина КОКІНА,
«Урядовий кур'єр»

У цьому році державна допомога при народженні дитини істотно збільшиться. Ці кошти закладені в Держбюджеті-2012. Як відомо, розмір допомоги, а також соціальні виплати на дітей залежать від прожиткового мінімуму, який протягом цього року зростатиме п'ять разів. Відповідно стільки само разів виплачуватимуться кошти сім'ям з дітьми та малозабезпеченим родинам у збільшених розмірах. Про це повідомив директор департаменту державної соціальної допомоги Мінсоцполітики Віталій Мушчинін.

За його словами, допомога при народженні немовляти призначається матері або одному з батьків чи опікуну,

який постійно проживає з дитиною. Звісно, до органів соціального захисту населення за місцем проживання треба подати заяву і пакет відповідних документів.

Зробити це потрібно не пізніше 12 календарних місяців після народження дитини. Адже зволікання може призвести до того, що допомогу не призначать.

Розмір виплати родині залежатиме від того, яка за рахунком дитина народилася та в якому місяці. Приміром, при народженні дитини у січні 2012 року родина отримуватиме 26 790 грн. Проте одноразова виплата становитиме у січні 8930 гривень, а решта допомоги виплачуватиметься протягом 2 років по 744,17 грн щомісяця.

Прийємна новина для багатодітних сімей, адже при народженні у січні третьої

і наступних дітей мати отримуватиме 107 160 грн, з яких 8930 грн буде виплачуватись одноразово, а решта рівними частинами протягом 72 місяців (по 1364,30 щомісяця).

При народженні двійнят або більшої кількості дітей кожна дитина з їхнього числа вважається наступною. Так, на першу дитину буде призначена допомога як на першу, на другу — як на другу. А якщо трійнята народилися, то тут буде три державні допомоги — як на першу, як на другу і як на третю.

Як зазначив Віталій Мушчинін, допомога при народженні дитини нараховується у розмірах прожиткового мінімуму для дітей віком до шести років, встановлених на день народження дитини.

Прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць, грн

За даними Мінсоцполітики

Розміри державної допомоги сім'ям з дітьми та малозабезпеченим сім'ям

		2011 рік	2012 рік				
		у грудні	з січня	з квітня	з липня	з жовтня	з грудня
Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами							
надається у розмірі, що дорівнює 25% прожиткового мінімуму для працездатної особи із розрахунку на місяць		251,00	268,25	273,50	275,50	279,50	283,50
Допомога при народженні дитини							
на першу дитину		26 100	26 790	27 330	27 510	27 900	28 830
на другу дитину		52 200	53 580	54 660	55 020	55 800	57 660
на третю і кожну наступну дитину		104 400	107 160	109 320	110 040	111 600	115 320
одноразова виплата:		8700	8930	9110	9170	9300	9610
щомісячна виплата:	на першу дитину	725	744,17	759,17	764,17	775	800,83
	на другу дитину	906,25	930,21	948,96	955,21	968,75	1001,04
	на третю і наступну	1329,17	1364,30	1391,80	1400,97	1420,83	1468,19
Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку							
надається у розмірі, що дорівнює різниці між прожитковим мінімумом, встановленим для працездатних осіб, та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менш як 130 грн		мінімальний					
		130,00					
		максимальний					
		1004	1073	1094	1102	1118	1134
Допомога на дітей одиницям матерям							
надається у розмірі, що дорівнює різниці між 50% ПМ для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців, але не менш як 30% ПМ для дитини відповідного віку							
на дітей віком:	до 6 років	мінімальний					
		261,00	267,90	273,30	275,10	279,00	288,30
		максимальний					
		435,00	446,50	455,50	458,50	465,00	480,50
	від 6 до 18 років	мінімальний					
		312,60	333,60	340,20	343,20	348,30	359,10
		максимальний					
		521,00	556,00	567,00	572,00	580,50	598,50
	від 18 до 23 років	мінімальний					
		301,20	321,90	328,20	330,60	335,40	340,20
		максимальний					
		502,00	536,50	547,00	551,00	559,00	567,00
Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування							
надається у розмірі, що дорівнює різниці між двома прожитковими мінімумами для дитини відповідного віку та розміром призначених пенсій, аліментів, стипендій, державної допомоги							
на дітей віком:		максимальний					
до 6 років		1740	1786	1822	1834	1860	1922
від 6 до 18 років		2084	2224	2268	2288	2322	2394
Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів							
надається у розмірі, що дорівнює 30% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку							
на дітей віком:		максимальний					
до 6 років		261,00	267,90	273,30	275,10	279,00	288,30
від 6 до 18 років		312,60	333,60	340,20	343,20	348,30	359,10
Державна соціальна допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування							
надається у розмірі, що дорівнює різниці між двома прожитковими мінімумами для дитини відповідного віку та розміром призначених пенсій, аліментів, стипендій, державної допомоги							
на дітей віком:		максимальний					
до 6 років		1740	1786	1822	1834	1860	1 922
від 6 до 18 років		2084	2224	2268	2288	2322	2 394
від 18 до 23 років		2008	2146	2188	2204	2236	2268
Щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу							
(10% прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатної особи, на кожного інваліда, за яким здійснюється догляд)		100,40	107,30	109,40	110,20	111,80	113,40
Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям							
надається у розмірі, що дорівнює різниці між рівнем забезпечення ПМ для сім'ї та її середньомісячним сукупним доходом							
рівень забезпечення (гарантований мінімум):							
для працездатних осіб (21% ПМ для працездатних осіб)		210,84	225,33	229,74	231,42	234,78	238,14
для осіб, які втратили працездатність, та інвалідів (80% ПМ для осіб, які втратили працездатність)		600,00	657,60	670,40	675,20	684,80	707,20
віком до 6 років		435,00	446,5	455,50	458,50	465	480,50
віком від 6 до 18 років		521,00	556,00	567,00	572,00	580,50	598,50
віком від 18 до 23 років (за умови навчання)		502,00	536,50	547,00	551,00	559,00	567,00
Доплата до розміру допомоги у 2011 році :		60	120				
на кожну дитину віком від 3 до 13 років							
на кожну дитину віком від 13 до 18 років		100	230				

РОДИНА

«УК»
побував
у тих областях,
де народжуються
трійні, а також
поповнюються
багатодітні
сім'ї

«Хоч би скільки було, всі наші»

ХАРКІВЩИНА. Тут проживає 36 сімей, у яких за останні вісім років народилася трійня

Світлана ГАЛАУР,
«Урядовий кур'єр»

Поява в родині одночасно кількох дітей завжди викликає зрозумілі хвилювання у батьків. Особливо в тих, хто чекав на одного малюка, а їх з'явилося на світ аж троє. Та бувають і такі мами й тата, як молоде подружжя харків'ян Ольга й Андрій Маслії, яких народження близнят — Єлизавети, Гліба і Уляни — не налякало. Бо в їхніх родинях вже виростили близнята.

— Мама мого чоловіка — з двійнят, — розповідає пані Оля. — І в моєї матері є брат і сестра — близнята. В перші місяці вагітності мені також лікарі пророкували двійню, а вже потім порадували трійнею. Про цю «поправку» я відразу ж повідомила чоловікові, на що він відповів: «Хоч би скільки було — всі наші». Ось так і з'явився в нашій сім'ї невеличкий дитсадок, якому ми надзвичайно раді.

Сьогодні трійнятам виповнилося вже один рік і один місяць. Ростуть вони здоровими і щасливими, кожен має свої вподобання та характер. Глібчик, серйозний, врівноважений і витриманий, увесь у тата, який служить у спеціальному підрозділі міліції «Беркут». А Ліза і Улянка, більш комунікабельні — в маму, яка працює старшим інспектором з кадрів у Фрунзенському райвідділі міліції Харкова. У сім'ї припускають, що в майбутньому їхні малюки теж оберуть професію правоохоронців. Але як буде насправді, покаже час.

Поки що у родині інші проблеми, адже потрібна радість вима-

Ольга і Андрій Маслії відзначають разом з дітьми їхню річницю

гає й потрібних клопотів. Наприклад, де вкласти спати малюків, чим нагодувати, у що одягти та як розвивати?

— З вересня цього року всі троє підуть у дитсадок, що розташований через дорогу від нашого дому й на шляху до роботи, — хвалиться Ольга Маслії. — Нас туди вже записали поза чергою, залишилося підтвердити свої наміри, які ми, звичайно, ж не поміняємо. Адже діти повинні виховуватися в колективі. Дитсадок не

стане важким тягарем для сімейного бюджету, ми оплачуватимемо 50% за харчування.

Пільги, які надає родині держава, є певною підтримкою для родини.

Виплати на дітей надходять вчасно, без затримок. Проблема лише в тому, що вони мізерні і їх ледь вистачає на суміші і каші. Щомісяця сім'я отримує 2700 гривень, а лише на харчування малюків витрачає 3000 гривень. Тож мамі довелося вийти на ро-

боту. Працюють тато, дідусь і бабусі. Допомагають й інші близькі родичі, друзі, колеги. Няню також не наймали, обходяться власними силами.

— Нас дуже підтримує ще й те, що держава знайшла можливість не скасовувати 50-відсоткову пільгу на послуги ЖКГ для таких, як наша родина, і продовжує забезпечувати безкоштовним проїздом батьків у міському транспорті, — ділиться своїми думками молодша мама. — Було б добре, якби

знайшли кошти й на закупівлю вакцин, зокрема АКДЦ. Наразі їх немає у поліклініках міста, а купувати за власний кошт, як пропонується, для родини з трьома малюками-однолітками накладно.

Таких сімей, як в Ольги і Андрія Масліїв, де зростають близнята, у Харкові немало. Торік, наприклад, народилося аж дві трійні, а в попередні бувало й по три. І нічого дивного, як з'ясовується, тут немає. За статистикою, в останнє десятиріччя частота народження близнят збільшилася. Із ста вагітностей приблизно дві виявляються багатоплідними. Раніше ця цифра, як стверджують фахівці, була майже наполовину меншою: тільки одна вагітна із сотні могла отримати таке щастя. Отже, природні сюрпризи, схоже, не завершилися, оскільки нинішній рік лише розпочався. От тільки чи допоможе це вирівняти непросту демографічну ситуацію, в якій досі перебуває Харківщина?

За інформацією обласного управління статистики, в січні-вересні 2011 року народилося 19472 немовляти, що на 355, або на 1,8% менше, ніж за відповідний період 2010-го. Коефіцієнт народжуваності становив 9,5 немовляти на кожну тисячу жителів проти 9,6 у січні-вересні 2010 року. Децю вищим, порівняно з міськими населеними пунктами (і це, звісно, радує), був рівень народжуваності в сільській місцевості — 10,3 народженого на 1000 жителів проти 9,3. Виходить, якщо бязки постраждалися приносити туди трійнят так само часто, як до міст, то Харківщина нарешті вийде з демографічного піке.

Лелеки у вирій не відлітають

РІВНЕНЩИНА. Матерів-героїнь в області найбільше в країні — понад 12 тисяч

Інна ОМЕЛЯНЧУК,
«Урядовий кур'єр»

Судить самі: торік у країні народилося понад 17 тисяч громадян незалежної України, тоді як відійшло за вічну межу майже 15 тисяч. Причому природний приріст населення в області утримується з 2008 року. Такий собі демографічний вибух на тлі цілком протилежних суспільних тенденцій. Щоправда, «витягують» область у демографічні лідери переважно північні поліські райони, звідки лелеки у вирій, здається, просто не відлітають: у цьому доброму широкім краї вони «прописалися» назавжди. Живиться багатодітним поліським родинам аж ніяк не легше, ніж усім нам. Хоч ні — є в них одна істотна перевага: невлаштованості нинішнього життя вони можуть протиставити найцінніший скарб — тепло родинного вогнища. Їм ні-

коли впадати в депресію, їх не гнітить самотність і їм (це вже напевно) не доводиться сумувати. І батьки, й дітвора тут завжди, як кажуть, при ділі. Старші власним прикладом виховують молодших — ось така сімейна педагогіка, до якої нашої традиційній почасти годі й братися. Бо саме в багатодітних родинях, як правило, виростають хороші й порядні діти.

Рівненські матері-героїні тривожаться лише, щоб було де докласти їхнім дітям та онукам своїх працьовитих рук. З роботою ж бо на Поліссі не густо, от і їздять вони по світах: чи не в кожній багатодітній сім'ї хтось обов'язково на заробітках.

Європейський феномен

Ним упевнено можна назвати Рокитнівський район Рівненщини: природний приріст тут має індекс 9: тобто якщо відходить у вічність один його житель, замість нього народжується аж 10. Не знаю, як там у Китаї, а ось щодо Європи це й справді демографічний феномен!

Які ж чинники цьому сприяють?

Перший і головний, як на мене, — традиція: якщо в

Україні багатодітною офіційно вважається сім'я з трьох дітей, то в цьому районі сім'ї з трьома дітьми — рідкість. А норма — 10-15. Так тут було споконвіку, так є й нині.

На другому місці — релігійні переконання; втім, багатодітних родин тут, як мовиться, 50 на 50, якщо брати співвідношення православних до інших релігій. До речі, голова Рівненської облдержадміністрації Василь Берташ родом саме з цього району.

— Комусь у нашій державі добувати вугілля й варити сталь, а комусь — народжувати й виховувати гідних її громадян, — каже Василь Берташ. — Я народився і виріс у багатодітній родині в селі Лісове і дуже з того пишаюся. Моя мама, як і тисячі матерів району, теж має зірку Героя — за найсвятішу на цій землі справу. Низький синівський уклін мамі за її земний подвиг. А мій пріоритет як керівника виконавчої влади — дати новий імпульс розвитку особливого соціально-економічного утворення, яке іменується Поліссям, переконати інвесторів прийти на цю землю, яка має стільки робочих рук. Тоді не шукають кращої долі по світах наші діти, а матері спатимуть спокійно. Перший

такий проект вартістю 750 тисяч євро з умовною назвою «Сади» разом із Єврокомісією ми реалізуємо у Володимирецькому районі, приходять інвестори і в мій рідний Рокитнівський.

Держава зобов'язання виконує

Лише на Рівненщині 12 тисяч матерів-героїнь. Кожна з них отримала від держави разом із цим почесним званням допомогу в розмірі 10 прожиткових мінімумів. Сума, що й казати, для бюджету кругленька. Втім, до честі держави, Президента та уряду, вони сповна виконують свій обов'язок перед матерями. Посвідчення героїнь, як правило, урочисто вручає матерям особисто голова облдержадміністрації: бачили б ви їх у ці бентежні моменти!

Окрім цього, лише уряд М.Азарова увімкнув «зелене світло» пільгам для багатодітних родин, які лежали «під сукном» у попередніх урядів. Тому ось уже майже два роки, як вони мають реальну, а не паперову можливість користуватися 50-відсотковою знижкою на комунальні послуги, безкоштовним

У родині Ясковців із села Поляни Березнівського району «Урядовий кур'єр» читають ось уже понад 20 років, із перших його чисел

проїздом у приміському транспорті, проходити безкоштовне щорічне медобстеження та оздоровлення, безкоштовно отримувати ліки за рецептами лікарів. Про все це багатодітні матері не раз говорили мені під час зустрічей. «УК», звісно, озвучував ці прохання. Але їх, на жаль, не чули. Нинішній же уряд свої зобов'язання виконує. І не припиняє виконувати попередні: ось уже понад 20 років діти, що проживають у радіаційно забруднених районах, коштом держави отримують гаряче харчування в школах —

теж істотна підмога для сімейних бюджетів!

Тому, скажімо, багатодітній матері Надії Ясковець із села Поляни Березнівського району, яка сама виводить у люди 16 дітей (чоловік помер 5 років тому), вдається щомісяця економити солідну суму. Адже має 10 школярів, які тепер безкоштовно дістаються до школи.

Справді, найкоштовнішим подарунком для кожної матері буде стабільне та щасливе завтра її дітей. Глибокий зміст цієї життєвої аксіоми не підвладний часові.

ДОВІДКА «УК»

Багатодітних родин на Рівненщині 20750, у них проживає майже 79 тисяч дітей. Відповідно й матерів-героїнь тут найбільше в країні — понад 12 тисяч. Щомісяця ці цифри зростають: Україна Поліссям приростає.

З ПЕРШИХ ВУСТ

«Здорове харчування доступне кожному з нас»

ОБГОВОРІТЬ ЦЮ ПРОБЛЕМУ В КОМЕНТАРЯХ НА САЙТІ UKURIER.GOV.UA

Головний позаштатний дієтолог МОЗ України Олег ШВЕЦЬ

Усі ми родом з дитинства. І саме в цей період формується здоров'я дорослої людини. Тому турбуватися про нього слід починати ще змалечку. Доводять це і фахівці Всесвітньої організації охорони здоров'я, які вважають, що сьогодні 86% смертей на Землі спричинено так званими неінфекційними захворюваннями. Очолюють цей список атеросклероз, рак, цукровий діабет і проблеми з легенями.

Зовсім інша ситуація була сто років тому — тоді 70% людей помирало від інфекційних захворювань. Проте якщо переважну більшість інфекцій ми вже поборили, вести здоровий спосіб життя, на жаль, так і не навчилися. Про те, чим потрібно харчуватися в дитинстві, щоб у дорослому житті не мати проблем зі здоров'ям, ми розмовляємо з головним позаштатним дієтологом МОЗ України Олегом ШВЕЦЕМ.

Стежте за калоріями!

УК Олега Віталійовичу, які продукти потрібно споживати дітям?

— Насправді дві третини хвороб, на які хворіють дорослі, були закладені ще в дитинстві. Причиною їх появи є неправильне харчування, відсутність фізичної активності та наявність шкідливих звичок. Тому немовлят до шести місяців потрібно годувати груддю. Починаючи з шести місяців, до раціону поступово вводять злакові продукти, каші, фрукти, рибу, м'ясо тощо. Коли дитині виповниться два роки, її раціон повинен бути наближеним до дорослого. Дитина має отримувати достатню кількість кілокалорій. Чи робиться це, легко встановити: маля потрібно зважувати і вимірювати зріст. Слідкувати за цим має педіатр, у якого є спеціальні таблиці, за якими оцінюють індекс маси тіла малюка.

Раціон харчування дитини повинен включати достатню кількість корисних продуктів — овочів, фруктів, цільних злаків, молочних продуктів та продуктів тваринного походження.

УК Споживання яких продуктів варто обмежити?

— Це солодощі, а також їжа, в якій є ненасичені жири. Плюс до цього слід звертати увагу на те, що і скільки п'є дитина. Відомо, що напої, які містять кофеїн, небажані. Те саме стосується і газованих лимонадів. Тобто каву і чай маленьким дітям, принаймні до середнього шкільного віку, давати не бажано. Не варто забувати, що не лише продукти, а й напої містять калорії, приміром, ті самі соки. Насправді, споживання дітьми соків — як натуральних, так і відновлених —

потрібно обмежувати. Більше склянки соку на день не слід пити. Адже дитина, отримуючи калорії з соку, не їстиме фрукти. Якщо вона вип'є три склянки соку, то не з'їсть два яблука, тому краще випити одну склянку соку і з'їсти два яблука. Загалом, вода — найкраще джерело рідини для дитини.

УК До яких продтоварів у вас як у фахівця найбільше запитань?

— Це ті, які містять трансжири. Якщо на етикетці є напис «частково гідрогенізовані рослинні жири», відкладіть убік цей товар. Варто обійти і продукти з вмістом великої кількості солі. В основному це технологічні м'ясні продукти — сосиски, ковбаси,

ми маємо споживати менше 5 грамів солі.

УК Якщо ми заговорили про сіль, маємо згадати і про йод. Чи правда, що нестача його в дитячому організмі може призвести до страшних наслідків?

— Україна є територією з йододефіцитом, і особливо це стосується дітей, оскільки нестача йоду в дитячому організмі може спровокувати затримку розумового розвитку. Щороку в нас народжується 50 тис. малят (приблизно третина новонароджених) з йододефіцитом, спричиненого низьким споживанням населенням йодованої солі. Жінкам, які планують вагітність, необхідно слідкувати за кількістю йоду в організмі. Якщо його не вистачає, то, як я вже казав, споживати йодовану сіль, а також побільше морських продуктів — риби, водоростів тощо.

Дешево і корисно

УК Деякі лікарі радять їсти 5–6 разів упродовж дня, мовляв, це правильний режим харчування...

— Переважна більшість моїх колег погодяться, що 5–6 разів на день їсти не потрібно. А от чоти-

ДОСЬЄ «УК»

Олег ШВЕЦЬ. Кандидат медичних наук, доцент. Закінчив Національний медичний університет ім. О. Богомольця (Київ) у 1994 р. У 2003 р. захистив кандидатську дисертацію та здобув науковий ступінь кандидата медичних наук. З 2003 р. — директор Українського науково-дослідного інституту харчування. З 2007 р. — головний позаштатний дієтолог МОЗ України. Член міжнародної Американської гастроентерологічної асоціації. Член Атестаційної комісії МОЗ України.

12 «голодних» годин. Діти починають їсти приблизно після другого уроку, безумовно, відчуття голоду у них дуже сильне, тож споживають більше, ніж необхідно. Таким чином створюються умови для появи зайвих кілограмів, яких потім досить важко позбутися.

УК Тож яким повинен бути правильний сніданок?

— Це — будь-що, але саме зі здорових продуктів. Не варто забувати про вподобання людини: якщо ми заохочуємо робітника добре працювати, тож платимо йому хорошу зарплату. Отже, якщо хочемо, щоб організм був здоровим, його потрібно годувати корисною і смачною їжею. Зауважу, що сьогодні вже ніхто не говорить, що слід харчуватись винятково здоровими продуктами. Тістечка або солоні горішки мож-

та фруктів сьогодні не полягає лише у вмісті вітамінів, а й у наявності в них харчових волокон. Жирна морська риба, той же оселедець коштує дешевше, ніж ковбаса. А от щодо м'яса — найкориснішою вважається птиця.

УК Нещодавно побачила дослідження, результати якого довели, що тривале споживання трансгенної продукції щурами негативно вплинуло на їхню репродуктивну функцію. У людей теж можуть виникнути подібні проблеми?

— Це російське дослідження. І воно є єдиним, яке встановило негативний вплив трансгенних організмів на здоров'я біологічних моделей. Щоправда, у світі його достовірність викликає багато запитань, тому його і не визнають. Сьогодні ми говоримо, що ця продукція є безпечною,

Раціон харчування дитини повинен включати достатню кількість корисних продуктів — овочів, фруктів, цільних злаків, молочних продуктів та продуктів тваринного походження.

Споживання дітьми соків потрібно обмежувати: краще випити одну склянку напою і з'їсти два яблука

тушонка, в яких багато не тільки солі, а й інших не надто корисних харчових добавок. Далі швидка їжа — чіпси, горішки. Ну, і продукти з великим вмістом цукру — кільця, глазурировані пластівці та інші швидкі сухі сніданки. Проте пластівці без цукру і солі — корисні. Тому перед тим, як придбати продукт, варто вивчити маркування. Якщо там є навіть 1 грам солі на 100 грамів пластівців, це вже погано. У цьому випадку від покупки слід відмовитися. Взагалі протягом дня

риразове харчування — це правильно і нормально. Споживати їжу потрібно приблизно за такою схемою: сніданок, другий сніданок, обід, вечеря. Або: сніданок, обід, полуденок, вечеря.

На жаль, сьогодні є багато проблем з режимом харчування дітей. Останні дослідження, які проводили серед школярів, показали — 20% учнів не снідають регулярно, а 10% взагалі вранці нічого не їдять. Але якщо дитина лягла спати о 21-й годині, а вранці о 9-й вона вже в школі, це аж

на їсти, але в обмеженій кількості. Ніхто нікому нічого не забороняє. Проте ми говоримо, що корисним продуктам у щоденному раціоні потрібно віддавати перевагу.

УК Здорове харчування — задоволення не з дешевих...

— Це хибна думка! Оснь доступні для більшості з нас продукти: буряк, морква, цибуля, свіжі та консервовані огірки, помідори. Не варто забувати й про свіжі чи сушені фрукти. Цінність овочів

але робити якісь остаточні висновки зарано. Щодо України, то у нас поки не зареєстровано жодної трансгенної культури. Водночас продукти, до складу яких входить соєвий білок, трапляються доволі часто. А якщо в продукті є соєвий білок, то й вірогідність наявності ГМО вкрай висока. І це потрібно враховувати при виборі продовольчих товарів.

Ірина ПОЛІЩУК,
«Урядовий кур'єр»

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Старенькі — не самотні

СОЦІУМ. Міністерство соціальної політики постійно працює над удосконаленням мережі установ і закладів соціального обслуговування, форм та методів соціальної роботи з особами похилого віку

За словами директора Департаменту соціальних послуг Мінсоцполітики Ірини Тарабукіної, крім стаціонарної форми соціального обслуговування осіб похилого віку, інвалідів та інших непрацездатних громадян, ведеться обслуговування за місцем проживання через мережу 737 територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг), які діють у кожному адміністративно-територіальному районі, в містах України, у районах великих міст.

Для підтримання життєдіяльності та соціальної активності вказаних категорій громадян у складі територіальних центрів діють відділення соціальної допомоги вдома. Соціальні працівники відділення надають соціально-побутові послуги самотнім непрацездатним громадянам, які згідно з висновком лікаря про стан здоров'я, потребують сторонньої допомоги в побуті.

У відділеннях соціально-побутової адаптації забезпечується виконання комплексу заходів, спрямованих на відновлення знань, умінь та навичок з орієнтування у домашніх умовах, ведення домашнього господарства, із самообслуговування, поведінки у суспільстві тощо (побутова реабілітація), працетерапія; ор-

Соціальний працівник і нагодує, і вислухає дідуса

ганізація дозвілля і відпочинку (лекції, бесіди, зустрічі, екскурсії, створення самодіяльних художніх колективів, гуртків тощо); за потреби надання консультацій фахівцями різних спеціальностей.

У відділенні соціально-медичних послуг проводиться комплекс оздоров-

чих заходів, консультації лікаря та інших спеціалістів, організовується дозвілля.

Великою популярністю користується відділення організації надання адресної натуральної та грошової допомоги, де організовано можна отримати низку швацьких, кравецьких,

перукарських послуг, послуг з ремонту вікон, дверей, квартир (будинків), санвузлів, дахів, парканів, побутової техніки, радіоапаратури, холодильників, взуття, послуг із заготівлі та завезення палива, розпилювання дров тощо.

Працюють також стаціонарні відділення для по-

стійного або тимчасового проживання.

Протягом минулого року в терцентрах майже 2 млн громадян отримали соціальні послуги, зазначила посадовець.

Для максимального задоволення потреб громадян, проводиться робота з розвитку нових видів соці-

альних послуг та інноваційних форм соціальної роботи. Приміром, майже 5 тис. осіб в 16 областях залучені до навчання за різними напрямками в «Університетах третього віку», в 15 — створені транспортні служби, через які особам похилого віку та інвалідам надаються транспортні послуги, у семи областях створено мультидисциплінарні команди, які забезпечують комплексне надання соціальних послуг, у трьох областях проводиться соціальне обслуговування вдома осіб з психічними розладами.

А тим, хто доглядає недієздатних громадян, зазначила директор департаменту, надається державна допомога. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів від 29.04.04 р. №558 «Про затвердження Порядку призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги» непрацюючим фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, інвалідам, хворим, що за висновком лікарів потребують постійної сторонньої допомоги в домашніх умовах, надається щомісячна компенсаційна виплата.

Протягом 2011 року зазначену компенсаційну виплату отримувало понад 90 тис. осіб, повідомила І.Тарабукіна.

Що в гаманці співвітчизників

БІДНІСТЬ ЗНИЗИТЬСЯ. Якщо люди працюватимуть й отримуватимуть гідну зарплату

Заступник директора Департаменту стратегічного планування — начальник відділу Ніна ПІДЛУЖНА

В Україні прийнято Державну цільову соціальну програму подолання та запобігання бідності на період до 2015 року. Кореспондент «УК» поцікавилася у заступника директора Департаменту стратегічного планування — начальника відділу Мінсоцполітики Ніни Підлужної, наскільки її виконання вплине на доходи громадян і чи станемо ми хоч трохи заможнішими.

УК Ніно Вадимівно, назвіть, будь ласка, основні аспекти подолання бідності.

— Якщо говорити про основні напрями подолання бідності, які визначає програма, то передовсім ідеться про підвищення соціальних стандартів, сприяння зайнятості населення, удоскона-

лення оплати праці, підвищення пенсій, здійснення реформування пенсійної системи, соціального страхування, системи соціального захисту, медичного обслуговування, соціальної підтримки молоді, сімей та захисту прав дітей.

Безперечно, виконання програми сприятиме збільшенню доходів громадян, а також зниженню кількості бідного населення, насамперед серед працюючих та сімей з дітьми.

УК Які передумови для такого оптимістичного прогнозу?

— Про позитивні тенденції з поліпшення рівня життя населення свідчить моніторинг показників соціального розвитку.

Попри економічні негаразди, лише протягом минулого року

було істотно забезпечено підвищення соціальних стандартів та гарантій. Розміри прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії за віком (надбавок та підвищень до пенсії) зросли майже на 9%. При цьому індекс споживчих цін становив 104,6%. Із підвищенням прожиткового мінімуму збільшувалися і розміри соціальних допомог сім'ям з дітьми, безробітним, інвалідам та малозабезпеченим громадянам.

На тлі поліпшення основних показників бідності спостерігається зниження рівня бідності й за окремими типами домогосподарств:

помітно знизився рівень бідності в домогосподарствах, де всі дорослі працюють, що є позитивним свідченням зростання заробітної плати щодо інших доходів

з 26,6% до 22,5%

поліпшення показників бідності відбулося у домогосподарствах з дітьми

з 33,0% до 30,7%

значно знизився рівень бідності в домогосподарствах, де всі старші 75 років

з 27,9% до 21,9%

зниження рівня бідності відбулося і в домогосподарствах, які розташовані в сільській місцевості

з 34,5% до 31,8%

ДОСЬЄ «УК»

Ніна ПІДЛУЖНА. Народилася у Російській Федерації. Закінчила Українську сільськогосподарську академію за спеціальністю «економіст». Працює в Мінсоцполітики з 1990 року.

УК Це якось позначилося на доходах громадян?

— Звісно, це вплинуло і на зростання грошових доходів співвітчизників. Номінальні доходи населення за III квартал 2011 року зросли на 15,9% порівняно з відповідним періодом попе-

реднього року. Реальний наявний дохід, визначений з урахуванням цінового фактора, — на 10,3%. Наявний дохід у розрахунку на одну особу становив 5950,1 грн, що на 20,1% більше, ніж у відповідний період попереднього року.

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності за січень-листопад 2011 р. становила 2598 грн, що на 17,9% більше, ніж у відповідний період попереднього року. Індекс реальної заробітної плати за цей період становив 108,5%.

Спостерігається поліпшення ситуації з бідністю в Україні. За даними обстеження умов життя домогосподарств, рівень бідності за відносним критерієм за перше півріччя 2011 року порівняно з відповідним періодом 2010-го становив 24,5%. Рівень бідності, визначений за абсолютним критерієм (за прожитковим мінімумом), за I півріччя 2011 року становив 16,2% проти 20,2% у відповідний період попереднього року.

ЗАЙНЯТИСТЬ

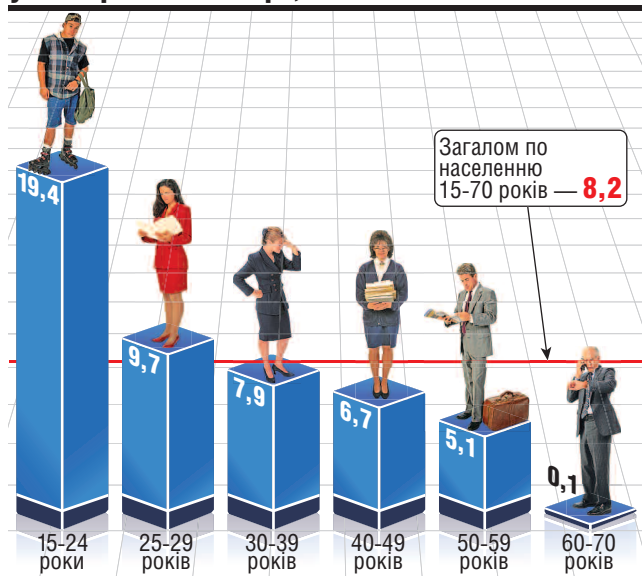
Бідність поступається перед вищою освітою

Лідія ТКАЧЕНКО,
кандидат економічних наук

Молодь традиційно зараховують до найвразливіших категорій населення на ринку праці. Головним обмеженням конкурентоспроможності цієї соціальної групи є відсутність або недостатність практичного досвіду роботи, для молодих жінок — також сімейні обов'язки, пов'язані з народженням та вихованням дітей.

В Україні молоді люди віком 15–24 роки становлять близько чверті загального числа безробітних. Рівень безробіття у цій віковій групі майже у 2,5 раза перевищує середній показник по всьому населенню. Істотно вищий за середній також рівень безробіття серед осіб 25–29 років.

Рівень безробіття по окремих вікових групах (за методологією МОП) у I півріччі 2011 р., %

За даними Держстату України

Значну частину безробітної молоді становлять випускники навчальних закладів. У зв'язку з цим часто заклади професійної освіти (особливо вищі навчальні заклади) звинувачують в ігноруванні реальних потреб ринку праці у фахівців різної кваліфікації, зокрема у «перевиробництві» економістів, юристів тощо. Однак ці претензії не мають достатніх підстав. По-перше, повного збігу обсягу й структури попиту та пропозиції на ринку праці (як і будь-якому іншому ринку) на практиці досягти неможливо, рівноважна ринкова кон'юнктура — суто теоретичне поняття. По-друге, освітня сфера повинна розвиватися швидше за виробництво, забезпечуючи випереджувальне зростання знань, що саме по собі є чинником прогресу. Збільшення

Фото з сайту futuretoday.ru

Добре мати дотацію для першого робочого місця

частки студентів гуманітарних та суспільних наук замість технічних та природничих є об'єктивним відображенням формування постіндустріального суспільства і сервісно орієнтованої економіки. Структура попиту на робочу силу, яка існує, де стабільно високу частку посідають професії, що не потребують особливої кваліфікації, свідчить лише про технологічну відсталість національної економіки і аж ніяк не може бути орієнтиром для планування діяльності освітньої галузі.

Фактичні статистичні дані переконливо свідчать, що наявність повної вищої освіти — вагомий конкурентна перевага. Серед осіб з повною вищою освітою найнижчий рівень безробіття, а наявність в домогосподарстві хоча б однієї людини з вищою освітою істотно знижує ризик бідності для всієї родини. Упродовж 2000–2011 рр. вищі навчальні за-

клади збільшили випуск фахівців у 1,6 раза, а загальні обсяги безробіття за цей час скоротилися на третину. Тобто якщо «перевиробництво» спеціалістів певних напрямів навчання й існує, не можна стверджувати, що негативно по-значається на ринку праці.

Рівень молодіжного безробіття істотно вищий за середній серед населення у всіх країнах з ринковою економікою, і це має об'єктивне пояснення. Молодість — той етап, коли людина переходить від дитинства до дорослого життя, від батьківської опіки — до створення власної сім'ї, від навчання — до економічної діяльності, а отже саме на цей період припадають пошуки першого робочого місця та «підходящої» роботи, частіше відбуваються перерви в зайнятості.

Людам старшого віку притаманний усталений

характер зайнятості, перехід з одного робочого місця на інше зазвичай відбувається без періоду безробіття (спочатку знаходять нову роботу, тільки після цього звільняються зі старої). Тут спрацьовує і матеріальний чинник: молоді люди мають менше сімейних та інших обов'язків і можуть розраховувати на матеріальну підтримку батьків, тоді як людям старшого віку доводиться поклатися здебільшого на власні фінанси, вони не можуть собі дозволити тривалий період не працювати.

Для формування заходів державної політики щодо освіти та зайнятості обов'язково потрібно враховувати демографічні тенденції. Внаслідок спаду народжуваності протягом наступного десятиріччя кількість молодих людей віком 15–29 років скоротиться на 3,2 млн осіб. З огляду на меншу чисельність можли-

вості цих поколінь щодо вибору варіантів здобуття освіти та роботи істотно розширюються.

Звісно, проблема працевлаштування молоді, зокрема випускників навчальних закладів існує. Новачки на ринку праці, вони не мають практичних навичок роботи і набувають тільки перший досвід її пошуків, тому збільшується ризик тривалого безробіття. Головним завданням молодіжної політики зайнятості має бути не стільки протидія безробіттю як такому, скільки скорочення періоду безробіття, сприяння в пошуках роботи.

З огляду на важливість працевлаштування як запоруки успішної соціалізації національне законодавство передбачає додаткові заходи захисту молоді на ринку праці, включаючи дотації для забезпечення першим робочим місцем. Однак такий спосіб працевлаштування доволі коштовний, він не може і не повинен набувати масового характеру.

На нашу думку, мотивація роботодавців приймати на роботу молоді та інші категорії осіб, які шукають перше робоче місце або мають велику перерву в стажі, потребує економічного підкріплення, зокрема шляхом встановлення спеціального розміру мінімальної заробітної плати (75–80% загального) на перші 3–6 місяців роботи таких осіб. Подібна практика дає можливість роботодавцям певним чином компенсувати збитки від прийняття на роботу менш конкурентоспроможних осіб, і її широко використовують у розвинених країнах.

Безробітні йдуть у водолази

РИНОК ПРАЦІ. «УК» дізнавався, як на Сумщині перенавчають громадян, що мають освіту, але не можуть знайти роботу

Олександр ВЕРТІЛЬ,
«Урядовий кур'єр»

Представники старшого і середнього поколінь добре пам'ятають часи, коли наявність диплома про освіту (навіть середню спеціальну, не кажучи про вищу) майже автоматично гарантувала роботу. Зазвичай випускники шкіл намагалися вступити до інститутів і технікумів, по закінченні яких розпочинали самостійну трудову діяльність.

Інша ситуація нині. Наявність будь-якого диплома найчервонішого кольору зовсім не гарантує працевлаштування. Буває, правда, що знаходять перше робоче місце. А трапляється й по-іншому: пошуки так і не увінчуються успіхом. Тоді доводиться починати майже все спочатку, а саме — здобувати іншу освіту чи спеціальність, які затребувані на ринку праці.

Проблема? Ще й яка. Але, на щастя, не настільки запущена і безнадійна, щоб упадати в розпач.

Сумчанину Вадиму Сичу 26 років. Свого часу закінчив місцевий університет, здобув освіту за спеціальністю «економіка і підприєм-

ництво», але з роботою не склалося. Певний час працював водієм. Оскільки ситуація не «розвиднювалася», звернувся по допомогу до міської служби зайнятості.

Знайти роботу за фахом безнадійно не вдавалося — на одне вакантне місце претендували до сотні (!) осіб. Тоді і задумався Вадим над своїм майбутнім: чи є

упевнений і в завтрашньому дні — фахівець такого профілю завжди потрібні на виробництві.

Багато в чому схожа доля Оксани Рожченко — свого часу вона також закінчила університет, одержала диплом економіста, працювала менеджером зі збуту. Потім залишилася без роботи. Так само за направленням Сум-

Більшості вдається допомагати і безробітні з дипломами поповнюють лави працюючих. Вони приходять на промислові і переробні підприємства.

перспектива не те щоб зробити виробничу кар'єру, а взагалі знайти пристойну роботу?

Молодий випускник зважився на пропозицію фахівців центру зайнятості здобути другу спеціальність: саме тоді ПАТ «Суміхімпрому» гостро потребувало апаратників з підготовки сировини та відпускання напівфабрикатів і продукції. І вже невдовзі робітничий колектив хіміків поповнився молодим спеціалістом.

Сьогодні Вадим Сич не пере-ймається пошуками заробітків,

ської міської служби зайнятості на замовлення «Суміхімпрому» пройшла перенавчання, стала лаборантом хімічного аналізу товарів і зараз почувається комфортно і впевнено.

Це лише два приклади з обнадійливим фіналом. А їх — не перелічити. За словами начальника відділу професійного навчання Сумського обласного центру зайнятості Світлани Москаленко, доводиться мати справу з найрізноманітнішими долями людей, які мають освіту, але не можуть знай-

ти пристойної роботи. Відрадно, що більшості з них вдається допомагати — і безробітні з дипломами поповнюють лави працюючих. Вони приходять на промислові і переробні підприємства, до закладів харчування і побутового обслуговування, одне слово, туди, де потрібні їхні знання і вміння.

Одна з останніх яскравих ілюстрацій — на замовлення обласної рятувально-водолазної служби здобули спеціальність водолаза троє колишніх безробітних. Як кажуть про подібну роботу, краще б її було менше... Але життєві реалії вимагають свого: молоді люди віком від 26 до 29 років знайшли своє місце в житті.

Директор Сумського обласного центру зайнятості Володимир Підлісний пропонує низку довідок і матеріалів, що характеризують явний дисбаланс між попитом і пропозиціями на сьогоднішньому ринку праці. «Всі кинулися здобувати вищу освіту, — каже співрозмовник. — А чи потрібні ті чи ті спеціалісти, ніхто не задумується. Вважають, що диплом спрацює...»

Аби розчарування не було таким гірким і болючим, запровад-

жено цілісну систему навчання і перенавчання тих, хто опинився в соціальній скруті. Насамперед налагоджено тісні зв'язки з навчальними закладами, установами, підприємствами і організаціями, які мають для цього відповідні матеріально-технічну базу, потреби і можливості.

Це передусім 24 професійно-технічні училища й коледжі, державний та аграрний університети в обласному центрі, навчально-курсовий комбінат, навчально-виробничий центр, автошкола товариства сприяння обороні України та інші — загалом майже 500 підприємств. Протягом минулого року з ними укладено 987 договорів на навчання і перенавчання 6114 осіб, з яких кожен четвертий здобув нову для себе спеціальність чи професію. Останніх у переліку — понад 60. При цьому неухильно зростає питома частка підготовки спеціалістів за індивідуальними замовленнями роботодавців.

Знаходять роботу сировари, верхолази, адміністратори, агенти з організації туризму, перукарі, бармени, кухарі, манікюрники... Одне слово, вибір широкий — було б бажання.

ЖИТЛО

Вирішується квартирне питання!

КВАДРАТНІ МЕТРИ. На програму «Доступне житло» у цьому році виділять удвічі більше коштів, ніж торік

ПРОКОМЕНТУЙТЕ ЦЮ ПРОБЛЕМУ НА САЙТІ UKURIER.GOV.UA

Іван та Настя одружені вже три роки, обом майже по 30. Дітей подружжя поки що не ризикує народжувати, хоч і дуже хочуть цього обоє. Живуть-бо у гуртожитку і заощаджують кожну копійку на власне житло. Іван каже, що в гуртожитку немає ніяких умов для того, щоб жити тут із немовлятами. До речі, зауважує Іван, саме через квартирне питання не поспішають народжувати дітей ще кілька родин у їхньому гуртожитку. Втім, нині у подружжя з'явилося «світло в кінці тунелю» — нещодавно вони, як каже Іван, «записалися на квартиру» за програмою пільгового молодіжного кредитування. Тепер чекають. І сподіваються, що отримають нарешті власне помешкання, а в ньому зазвучить такий довгоочікуваний дитячий сміх.

Як «записатися на квартиру»?

І підстави для оптимізму в них є. Напрацювання, зроблені в «квартирному питанні» на державному рівні, вселяють надію, що вирішення житлової проблеми пришвидшиться. І не тільки для Івана з Настею. А й для багатьох сімей, які хочуть отримати власний «куточок». Чимало Іванових друзів підходили до нього і запитували: як би їй собі «записатися на квартиру»? Адже один із його товаришів Валерій навіть одружуватися не ризикує, не маючи свого куточка.

Як відомо, державна підтримка забезпечення молоді житлом здійснюється в Україні Державною спеціалізованою фінансовою установою «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» у формі довгострокового пільгового кредитування. Скористатися програмою можуть одиноки та одружені молоді громадяни, яким на день укладення договору не виповнилося 35 років та які перебувають на обліку з поліпшення житлових умов (стоять на квартирній черзі).

Крім цього, до 2008 року молоді сім'ї могли скористатися програмою часткової компенсації дер-

жавою відсоткової ставки іпотечного кредиту комерційних банків. Розмір компенсації встановлено в обсязі облікової ставки НБУ, (на сьогодні — 7,75%). Однак нині нових договорів за цією програмою не укладають.

Діє ще одна програма без обмеження віку — «Доступне житло», учасники якої сплачують за квартиру 70% її вартості, а 30% компенсує держава. Торік обсяг цієї компенсації з держбюджету становив 98,2 млн грн, на будівництво доступного житла, з урахуванням коштів населення, було спрямовано 552,5 млн грн. А це — квартири для 1232 сімей.

А на нинішній рік фінансування програми «Доступне житло» збільшено майже вдвічі — державний бюджет на цю справу виділив 200 млн грн.

цього року очікується, що власні помешкання одержать 2,5 тисячі родин.

Заборгованість по відсотках погасять

У минулі роки «збій» дало лише фінансування програми часткової компенсації відсоткової ставки комерційних банків. Але в 2012 році, обіцяють посадовці, проблему також розв'яжуть. Адже коштів на цю програму виділили більше, ніж торік — 111 млн грн. Це дасть можливість погасити заборгованість, яка виникла ще в 2009 році, та повністю виконати заплановані на 2012 рік показники програми.

Як повідомила прес-служба Мінрегіону, уряд на нормативно-правовому рівні повністю ліквідував проблему затримки перерахунку коштів, які спрямовуються на частко-

А фінансування молодіжного будівництва в цьому році залишиться на рівні 2011-го і становитиме 60 млн грн. І якщо торік за державними програмами забезпечення житлом отримали квартири 1,2 тисячі сімей, то

у компенсацію відсоткової ставки кредитів комерційних банків на будівництво та реконструкцію житла для молоді. Постановою КМУ від 7 грудня 2011 року №1259 внесено зміни до Порядку перерахунку коштів

КОМПЕТЕНТНО

Анатолій БЛИЗНЮК,
міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ:
— З огляду на можливості бюджету та відповідно до статті 47 Конституції України, в першу чергу необхідно розвивати програми, спрямовані на створення умов для самостійного будівництва і придбання житла громадянами. Такі програми ефективніші. Наприклад, будівництво доступного житла. Ця програма актуальна, оскільки враховує інтереси всіх учасників будівельного ринку: держави, що забезпечує виконання житлових зобов'язань перед громадянином, населення, яке отримує шанс нарешті розв'язати свою житлову проблему, а також будівельних і фінансових організацій, зацікавлених у пожевавленні будівельного ринку, отримання інвестицій і платоспроможного покупця.

Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву, які усувають будь-які затримки, пов'язані з опрацюванням великої кількості платіжних доручень, а також значно скорочується їхня кількість. Регіональні відділення Фонду перераховуватимуть кошти з казначейських рахунків на спеціальні рахунки у комерційних банках, а звітди банки розподі-

правління Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву Леонід Рисухін:

— Запровадження принципово нової стратегії державної молодіжної житлової політики можливе після прийняття Закону «Про особливості державної підтримки забезпечення молоді житлом» (законопроекту №9290). Ініціатор його розробки — Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву. У разі прийняття закон регламентуватиме такі головні принципи:

- ✓ державна підтримка молоді у будівництві власного житла (держава надає молоді пільгові кредити, субсидії на квартири або тимчасові наймані оселі, а також створює умови для організації підтримки шляхом створення молодіжних житлових кооперативів, молодіжних житлово-будівельних кооперативів);
- ✓ багатоваріантність (забезпечення диференційованого підходу залежно від майнового стану молоді сім'ї та пріоритетів державної політики — наприклад забезпечити житлом насамперед багатодітні родини);
- ✓ прогнозованість, системність, результативність та прозорість державної молодіжної житлової політики.

Загалом законопроект покликаний розв'язати низку важливих завдань держави соціального й демографічного спрямування. Запропонована модель має підвищити рівень забезпечення молоді житлом і, як наслідок, позитивно вплинути на рівень народжуваності в країні, знизити кількість розлучень, адже цей показник теж не може не турбувати державу.

Власне житло, безумовно, поліпшить побутові умови молодих українських родин, сприятиме створенню позитивного клімату в сім'ях, дасть їм змогу впевнено планувати майбутнє, мати більше дітей.

Окрему увагу в законопроекті приділено організації дієвого громадського контролю за виконанням законодавства у сфері забезпечення молоді житлом. Для реалізації цих функцій передбачається створити Громадську раду та пропонується сформувати цю структуру при Президентові України.

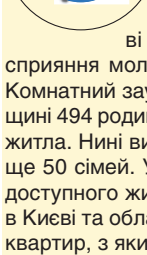
Законопроект готували на основі напрацювань фонду, народних депутатів, урядовців, експертів, громадських молодіжних організацій, що були представлені в ході низки публічних заходів — «круглих столів», громадських обговорень та дискусій у Києві та регіонах України. Дуже важливо й те, що документ перед поданням на розгляд Верховної Ради пройшов громадське обговорення.

Новосели обживають будинки

«Урядовий кур'єр» поцікавився, як реалізується молодіжна житлова політика в регіонах

У грудні 2011 року в Києві введено в експлуатацію 4 багатоквартирні житлові будинки, в яких 125 сімей отримали квартири за підтримки державної програми доступного житла.

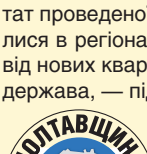

Директор Іпотечного центру в місті Києві та Київській області Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву Сергій Комнатний зауважив, що в 2011 році в Києві та на Київщині 494 родини стали учасниками програми доступного житла. Нині виявили бажання приєднатися до програми ще 50 сімей. Усього в межах виконання держпрограми доступного житла, яка стартувала наприкінці 2010 року в Києві та області, укладено 744 договори на придбання квартир, з яких 220 вже введено в дію.

Шість севастопольських сімей отримали ключі від квартир під час урочистого введення в експлуатацію за програмою доступного житла 60-квартирного житлового будинку. Голова Севастопольської міської держадміністрації Володимир Яцуба зауважив, що в місті успішно реалізується проект «Доступне житло».

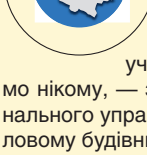
— Минуло трохи більше місяця з моменту підписання Меморандуму про співпрацю між Севастопольською міською держадміністрацією і Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву і ось — резуль-

тат проведеної роботи. Сьогодні шість сімей, які звернулися в регіональне управління Фонду, отримують ключі від нових квартир, 30% вартості житла їм компенсувала держава, — підкреслив він.

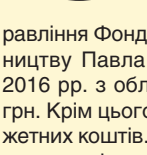
Цього року в Кременчуці заплановано надати 46 квартир в рамках державної програми пільгового молодіжного кредитування.

— Торік пільговими кредитами скористалася 21 молода сім'я. Реєстрація на участь у програмі триває. Ми не відмовляємо нікому, — зауважила директор Полтавського регіонального управління фонду сприяння молодіжному житловому будівництву Олена Алексєєва.

Сесія Житомирської облради затвердила комплексну програму «Молодь і родина Житомирщини» на 2012–2016 роки, в якій передбачено фінансування програми пільгового молодіжного кредитування на 4,56 млн грн.

За словами директора регіонального управління Фонду сприяння молодіжному житловому будівництву Павла Шестопалова, загалом протягом 2012–2016 рр. з облбюджету заплановано виділити 2,78 млн грн. Крім цього, 1,14 млн грн профінансують із позабюджетних коштів. Також 630 тис. грн залучать від повернення кредитів.

Зробимо ремонт — і думатимемо про поповнення в сім'ї

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Довго жити й не тужити

НІМЕЧЧИНА. Доглядаючи стареньких, родичі отримують зарплату

Наталія РИНГАЧ,
доктор наук
з державного управління

Зростання тривалості життя на тлі низької народжуваності закономірно призводить до збільшення частки населення старшого віку.

Як свідчить прогноз, зроблений фахівцями Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, до 2050 року очікується зростання майже до 32% частки населення, старшого за 60 років, тобто постаріння прогресуватиме (нагадаємо, що в 1959 і 2001 рр. він становив відповідно 10 і 21%).

За підрахунками фахівців Світового банку, з початку тисячоріччя до 2025 р. з колишніх країн соцтабору населення України скоротиться найбільшою мірою — на 24% (Білорусі — на 18%, Російської Федерації — на 12%, Чехії — на 4%, Польщі — на 3%, Словаччини — на 2%), при цьому кожен п'ятий буде старшим за 65 років.

Зі зростанням чисельності громадян у старших вікових групах неминує загострення проблеми збільшення необхідності у довготривалому догляді

випадок тривалого догляду. Інші системи тривалого догляду фінансуються з податкових надходжень у розмірах, що варіюються залежно від країни. У країнах, що не мають такої системи, фінансовий тягар лягає на самих людей, які потребують тривалого догляду, та на їхні сім'ї.

Страховання на випадок тривалого догляду, або Pflegeversicherung (нім.), на відміну від страхування на випадок хвороб, покриває потреби в догляді для людей, які внаслідок хвороби або інвалідності не можуть жити самостійно протягом щонайменше шести місяців. Страховання на випадок тривалого догляду в Німеччині є обов'язковою схемою з рівномірним розподілом внесків між застрахованими особами та їхніми роботодавцями. Відповідність критеріям не ґрунтується виключно на віці, у фокусі передусім ступінь залежності і потреби у сторонній допомозі, але закономірно, що 80% одержувачів мають вік 65 років і старше. Реципієнти відповідно до рівня їхньої залежності розподілені за трьома категоріями. За останніми

В Інтернеті можна знайти багато цікавого

ти переваги в негрошовій формі — у вигляді послуг у сфері професійного догляду. Стосовно решти 31% одержувачів, які отримують потрібний догляд у спеціальних установах, ці виплати покри-

Але, незважаючи на те, що система страхування на випадок тривалого догляду в Німеччині отримала міжнародне визнання, її стійкість у майбутньому піддається сумніву.

Адже сьогодні страхування на випадок тривалого догляду в Німеччині фінансується на основі негайної оплати витрат: внески одразу розподіляються і спрямовуються на фінансування догляду. А це означає, що страхові внески повинні підвищуватися в міру зростання співвідношення числа реципієнтів, тобто при підвищенні частки населення, яке такого догляду потребує. Деякі пропонують перейти до моделі попередньої оплати, яка б дала змогу розширювати фінансування страхування на випадок ймовірного тривалого догляду відповідно до його зобов'язань. Але будь-яка реформа, яка тягне за собою підвищення внесків або розширення державного фінансування, дуже важка і складна для здійснення, особливо в сьогоднішній економічній і політичній ситуації. Уряд Німеччини зобов'язався знешкодити демографічну «бомбу уповільненої дії» (як влучно прозвали ЗМІ ситуацію, пов'язану з прогресуючим старінням населення) шляхом проведення реформи нинішньої системи.

У жовтні минулого року парламент Німеччини прийняв новий закон, який спрощує для працюючих людей догляд за членами їхніх сімей (попередній нормативний акт щодо страхування на випадок тривалого догляду, введеного в Німеччині 1995 року, лише незначною мірою компенсував витрати громадян, змушених доглядати за своїми рідними). За новими правилами, люди

можуть працювати на півставки і отримувати 75% своєї зарплати. Щоб уникнути випадків обману та шахрайства, по завершенні періоду догляду вони зобов'язані перейти на повну ставку, але продовжувати отримувати 75% зарплати до тих пір, поки не буде компенсовано час, під час якого здійснювався догляд.

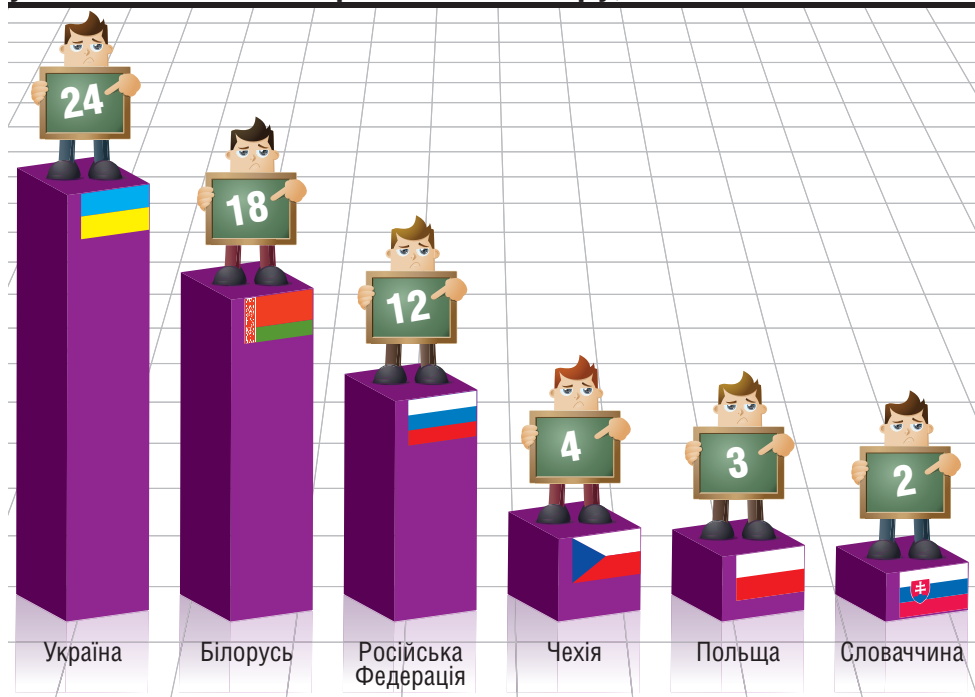
Новий закон є розумним способом розподілу витрат і визнає центральну роль сім'ї у забезпеченні догляду за старими людьми.

Поряд з демографічним зрушенням змінюється і суспільство. Якщо ще 10 років тому проблема тривалого догляду соромливо замовчувалась або розглядалась як неминучий тягар для сімей чи потреба у перекладанні піклування на державні установи, нині люди прагнуть не залишатися наодинці з власними проблемами. Нещодавно було створено загальнонаціональну асоціацію для підтримки людей, що забезпечують догляд за своїми родичами.

«Забезпечення тривалого догляду є складною проблемою для кожної країни, — коментує ситуацію Джон Берд, директор Департаменту з питань старіння і життєвого циклу Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). — Догляд можна фінансувати з власних коштів, державних податкових надходжень або в рамках страхування. Ці країни обрали схему обов'язкового страхування, систему, що забезпечує хоч якийсь захист кожної людини від таких витрат».

В умовах швидкого старіння населення визначення правильної моделі для забезпечення тривалого догляду стає все більш нагальним завданням, наголошує Джон Берд. Нові підходи, які вивчаються в Німеччині, можуть стати моделями для країн, що не мають мереж страхування на випадок тривалого догляду, в тому числі і для України.

Скорочення населення з 2001 до 2025 р. у деяких колишніх країнах соцтабору, %

За прогнозом Світового банку

(long-term care) за людьми, які через вік та наявність вад фізичного і психічного здоров'я не можуть опікуватись собою самі і потребують сторонньої допомоги. Це призводить до значних витрат, вимагає залучення істотних фінансових і кадрових ресурсів.

Як же розв'язують цю проблему в інших країнах?

Німеччина входить до числа чотирьох країн (разом з Японією, Нідерландами та Республікою Корея), що мають спеціальну систему страхування на

даними, з 82-мільйонного населення Німеччини приблизно 79 мільйонів осіб мають будь-яку форму страхування на випадок тривалого догляду. З них приблизно 88% застраховані в державному секторі і 12% — у приватному.

Більшість одержувачів страхування на випадок тривалого догляду в Німеччині залишається вдома (69%). У цьому разі вони можуть вибрати щомісячні готівкові платежі для покриття своїх потреб у догляді або ж отримувати

вають лише частину щомісячних витрат на догляд у таких установах (у більшості — в будинках престарілих). За можливості реципієнти доповнюють страхування на випадок тривалого догляду іншими схемами страхування або пенсії.

В 2009 р. 2,24 млн осіб у Німеччині були віком 65 років і старше, а до 2050 р. це число практично подвоїться, досягнувши 4,35 млн. За прогнозами фахівців, до цього часу Німеччина стане другою після Японії країною Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), яка має найстаріше населення.

А У НАС ТАК

Хто перебуває на повному державному утриманні

ПОСЛУГИ. В 2011 році в Україні розпочато процес реформування системи соціальних послуг, основною метою якого є створення конкурентного ринку у цій сфері.

На сьогодні мережа стаціонарного соціального обслуговування налічує 324 будинки-інтернати, з них — 74 будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів і 39 пансіонатів для ветеранів війни та праці.

У стаціонарних установах зараз проживає майже 55 тис. громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів, із яких понад 9 тисяч осіб — у будинках-інтернатах загального профілю та майже 8,4 тисячі — у пансіонатах для ветеранів війни і праці та геріатричних пансіонатах.

Потреба населення у стаціонарному догляді задовольняється майже повністю. Лише незначна черга на влаштування виникає у зв'язку із бажанням особи бути поселеною до конкретного будинку-інтернату. Однак і це питання вирішується у стислі терміни.

У квітні 2011 року проведено всеукраїнську нараду щодо діяльності будинків-інтернатів, за результатами якої створено:

- Урядову телефонну «гарячу лінію»;
- наглядові ради за діяльністю інтернатних установ;
- громадські ради при кожному будинку-інтернаті;
- робочу групу з удосконалення нормативно-правових актів щодо діяльності інтернатних установ системи органів праці та соціального захисту населення;
- внесено зміни до Порядку зарахування та використання коштів, що підлягають перерахуванню Пенсійним фондом або органами праці та соціального захисту населення установам (закладам), де особи перебувають на повному державному утриманні.

За інформацією
Департаменту соціальних послуг Мінсоцполітики

* Використано матеріали Бюлетеня Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), січень 2012 року

ПОДІЇ ТА КОМЕНТАРІ

«Вірю у швидку реакцію!»

ВІДВЕРТО. На прем'єрській сторінці соціальної мережі Фейсбук люди радять і просять допомогти

Відділ новин
«Урядового кур'єра»

У 2012 році уряд продовжить програму підтримки та розвитку агропромислового комплексу. У цьому користувачів соціальної мережі Фейсбук запевнив Прем'єр-міністр Микола Азаров під час чергового спілкування з людьми.

У програмі розвитку аграрного комплексу є спеціальний розділ, спрямований на підтримку закладення нових садів і виноградників. «Це так званий одновідсотковий збір», — пояснив Прем'єр, зауваживши, що інвестори вкладають великі кошти у цей бізнес, окупність якого за 3—5 років «абсолютно нормальна». А торік закладено велику кількість садів та збудовано чимало фруктовосховищ. І цю роботу буде продовжено, повідомляє департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабміну.

Про корупцію у вишах

Торкнувся Микола Азаров і законопроекту про

вищу освіту: «Закон «Про вищу освіту» повинен містити спеціальний розділ, присвячений боротьбі з корупцією у ВНЗ. Адже корупція у них — це передусім удар по якості освіти. Уявіть лікаря, який отримав відмінну оцінку за гроші на екзамені з анатомії», — зауважив глава уряду.

Він також повідомив, що на сьогодні створено робочу групу, яка займається доопрацюванням: «Через 10 днів мені повинні доповісти про результати її роботи. Потім ми його винесемо на чергове засідання Кабміну, і якщо Кабінет Міністрів схвалить усі ті зміни, які пропонуються, ми направимо його до Верховної Ради».

Водночас співрозмовники Миколи Азарова висловили вдячність за можливість публічного обговорення законопроекту. «Дякуємо, що у нас, студентів, з'явилася змога взяти безпосередню участь у створенні цього важливого законопроекту. Приємно, що наші думки та пропозиції беруть до відома», — зазначила Ольга

Волунець. У свою чергу Наталя Ігнатенко наголосила: «Приємно, що такі реформи обговорюють не за зачиненими дверима Кабміну, а за участю людей, що безпосередньо мають стосунок до справи».

Нині готується урядове рішення з урегулювання питання щодо переходу на літній та зимовий час. «Це рішення буде розглянуто, і спиратиметься воно насамперед на те, в якому часовому поясі розташована більша частина території України. І моя думка така: цей поясний час ми повинні зробити постійним», — наголосив Микола Азаров.

Що ще цікавить людей

Із думкою Прем'єра про необхідність пояснювати громадянам сутність реформ на сторінці Миколи Азарова погоджується Михайло Троян: «Навіщо морочити голову людям всілякими опціями чи ф'ючерсами? Чи не час почати спілкуватися з ними людською мовою? Що менше люди, які претендують на владу, розмовляти-

муть абстракціями (абсолютно порожніми), то менше люди їх розумітимуть й меншими будуть шанси на майбутніх виборах».

А Юрій Ларіонов переїмається долею парків у великих містах: «В Україні істотно почастишали випадки захоплення особами з високими матеріальними статками паркових зон, місць масового відпочинку та лісових масивів у приватну власність. Як-от: приватне будівництво у Парку культури та відпочинку ім. Б. Хмельницького та у Стрийському парку у м. Львові; захоплення лісового масиву та берегової смуги під приватне будівництво у Криму та інші».

Подібні захоплення неможливі без сприяння посадових осіб. А це вже пряма, зухвала та нахабна корупція, з якою ви боретеся (чи принаймні декларуєте). Будь ласка, зверніть увагу на ці факти та вживайте всіх необхідних заходів, щоб зупинити вже випадки захоплення та не допустити їх у майбутньому! Вірю у вашу швидку реакцію!» — звертається до Прем'єра користувач мережі.

ФОТОФАКТ

Фото Олега Маркевича

ПАМ'ЯТЬ. 29 січня 1918 року біля станції Крути відбувся бій, в якому полягли українські юнаки — військові курсанти, студенти та гімназисти. Вони вірили, що захищають ідеали свободи і незалежності України. Ця героїчна та водночас трагічна дата в історії нашої держави завжди буде нагадувати нам про велику відповідальність наставників і командирів за рішення, які вони приймають. Ці слова звернення з нагоди 94-ї річниці трагічного бою Президент Віктор Янукович завершив так: «Згадаймо нині у молитві душі загиблих героїв. Хай з Богом спочивають».

А Прем'єр-міністр Микола Азаров узяв участь у заходах з ушанування загиблих юнаків. У Києві біля Аскольдової могили він поклав квіти до Меморіалу пам'яті героям Крут, а також побував на молебні.

У заходах взяли участь представники Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів, міської влади столиці.

◆ реклама ◆ оголошення ◆

◆ реклама ◆ оголошення ◆

◆ реклама ◆ оголошення ◆

Баланс ПАТ «АКБ «Київ», м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 16-22, за IV квартал 2011 р.			
(тис.грн.)			
Рядок	Найменування статті	На звітну дату поточного кварталу	На кінець попереднього фінансового року
1	2	3	4
	АКТИВИ		
1.	Грошові кошти та їх еквіваленти	53 934	273 129
4.	Кошти в інших банках, у тому числі:	111 945	156 004
4.1.	В іноземній валюті	27 969	15 002
5.	Резерви під знецінення коштів в інших банках	(2 798)	(1 632)
5.1.	Резерви у відсотках до активу	3%	1%
6.	Кредити та заборгованість клієнтів	2 431 185	4 945 721
6.1.	Кредити та заборгованість юридичних осіб, у тому числі:	1 718 004	4 291 986
6.1.1.	В іноземній валюті:	198 158	981 254
6.2.	Кредити та заборгованість фізичних осіб, у тому числі:	713 181	653 735
6.2.1.	В іноземній валюті:	316 089	296 607
7.	Резерви під знецінення кредитів	(1 467 128)	(4 166 612)
7.1.	Резерви у відсотках до активу	60%	84%
8.	Цінні папери в портфелі банку на продаж	564 885	838 111
9.	Резерви під знецінення ЦП у портфелі банку на продаж	(191)	(195 440)
9.1.	Резерви у відсотках до активу	0%	23%
13.	Інвестиційна нерухомість	111 697	81 555
14.	Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	1 845	1 773
15.	Відстрочений податковий актив	113 358	205 445
16.	Основні засоби та нематеріальні активи	421 846	479 148
17.	Інші фінансові активи	15 817	10 906
18.	Резерви під інші фінансові активи	(6 493)	(1 036)
18.1.	Резерви у відсотках до активу	41%	9%
19.	Інші активи	78 579	73 571
20.	Резерви під інші активи	(12 155)	(13 014)
20.1.	Резерви у відсотках до активу	15%	18%
21.	Довгострокові активи, призначені для продажу, та активи групи вибуття	287 422	276 912
23.	Усього активів, у тому числі:	2 703 748	2 964 541
23.1.	В іноземній валюті	164 105	327 553
	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
24.	Кошти банків, у тому числі:	1 202 283	1 199 231
24.1.	В іноземній валюті	55 930	179 931
25.	Кошти юридичних осіб, у тому числі:	97 686	113 906
25.1.	В іноземній валюті	3 903	10 013
25.2.	Кошти юридичних осіб на вимогу, у тому числі:	47 103	46 953
25.2.1.	В іноземній валюті	2 584	2 897
26.	Кошти фізичних осіб, у тому числі:	594 282	703 370
26.1.	В іноземній валюті	164 688	213 102
26.2.	Кошти фізичних осіб на вимогу, у тому числі:	49 192	51 394
26.2.1.	В іноземній валюті	16 219	21 733
28.	Інші залучені кошти	1 900	0
29.	Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	610	0
30.	Відстрочені податкові зобов'язання	15 853	251 850
31.	Резерви за зобов'язаннями	117	1 321
32.	Інші фінансові зобов'язання	2 668	2 148
33.	Інші зобов'язання	5 868	6 035
36.	Усього зобов'язань, у тому числі:	1 921 267	2 277 861
36.1.	В іноземній валюті	224 933	403 398
	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
37.	Статутний капітал	3 567 544	3 567 544
39.	Емісійні різниці	847	847
40.	Резерви, капіталізовані дивіденди та інші фонди банку	349 572	349 572
41.	Резерви переоцінки необоротних активів, у тому числі:	311 436	237 276
41.1.	Резерви переоцінки нерухомості	311 436	237 276
42.	Резерви переоцінки ЦП	2 747	0
44.	Прибуток/збиток минулих років	(3 466 535)	(3 247 857)
45.	Прибуток/збиток поточного року	16 870	(220 702)
46.	Усього власного капіталу	782 481	686 680
47.	Усього пасивів	2 703 748	2 964 541

Фінансова звітність ПАТ «АКБ «КИЇВ» за IV квартал 2011 р.				
Примітка «Рахунки довірного управління» ПАТ «АКБ «Київ», м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 16-22, за IV квартал 2011 р.				
(тис.грн.)				
Рядок	Найменування статті	На звітну дату поточного кварталу	На кінець попереднього фінансового року	Зміни після дати останньої річної звітності (+/-)
1	2	3	4	5
2.	Поточні рахунки банку – управління за довірного управління	4 980	8 065	- 3 085
3.	Дебіторська заборгованість за операціями довірного управління	526 120	492 136	+33 984
9.	Усього за активними рахунками довірного управління	531 100	500 201	+30 899
11.	Рахунки установників	531 100	500 201	+30 899
14.	Усього за пасивними рахунками довірного управління	531 100	500 201	+30 899
Примітка «Зобов'язання банку, які опубліковуються на позабалансових рахунках» ПАТ «АКБ «Київ», м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 16-22, за IV квартал 2011 р.				
(тис.грн.)				
Рядок	Найменування статті	На звітну дату поточного кварталу	На кінець попереднього фінансового року	Зміни після дати останньої річної звітності (+/-)
1	2	3	4	5
1.	Гарантії, що надані	1 588	2 554	- 966
3.	Зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам	70 174	25 783	+44 391
4.	Надана застава	2 386 138	2 338 597	+47 541
Звіт про фінансові результати ПАТ «АКБ «Київ», м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 16-22, за IV квартал 2011 р.				
(тис.грн.)				
Рядок	Найменування статті	На звітну дату кварталу поточного року	На кінець попереднього фінансового року	
1	2	3	4	
1.	Чистий процентний дохід	285 742	560 723	
1.1	Процентний дохід	472 179	806 781	
1.2	Процентні витрати	(186 437)	(246 058)	
2.	Чистий комісійний дохід	17 849	29 222	
2.1	Комісійний дохід	20 564	30 739	
2.2	Комісійні витрати	(2 715)	(1 517)	
6	Результат від торгівлі іноземною валютою	15 869	870	
10	Результат від переоцінки іноземної валюти	6 924	(16 525)	
11	Резерви під заборгованість за кредитами	(252 736)	(809 959)	
12	Знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	(2 325)	(2 245)	
13	Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж	(1 847)	(9 688)	
15	Резерви за зобов'язаннями	(117)	0	
16.	Інші операційні доходи	4 570	26 826	

Примітка «Окремі показники діяльності банку» ПАТ «АКБ «Київ», м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 16-22, за IV квартал 2011 р.			
(тис.грн.)			
Рядок	Найменування рядка	На звітну дату	Нормативні показники
1	2	3	4
1	Регулятивний капітал банку (тис. грн.)	622 776	Не менше 120 000 тис.грн.
2	Адекватність регулятивного капіталу (%)	22.64	Не менше 10%
3	Співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (%)	13.22	Не менше 9%
4	Поточна ліквідність (%)	40.87	Не менше 40 %
5	Максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента (%)	27.34	Не більше 25 %
6	Великі кредитні ризики (%)	151.76	Не більше 800%
7	Максимальний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (%)	0.00	Не більше 5 %
8	Максимальний сукупний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (%)	0.00	Не більше 30 %
9	Рентабельність активів (%)	0.57	x
10	Кредитні операції, що класифіковані як "стандартні" (тис.грн.)	89 423	x
10.1	Сформований резерв за такими операціями (тис.грн.)	90	x
11	Кредитні операції, що класифіковані як "під контролем"	319 497	x
11.1	Сформований резерв за такими операціями (тис.грн.)	3 556	x
12	Кредитні операції, що класифіковані як "субстандартні"	352 312	x
12.1	Сформований резерв за такими операціями (тис.грн.)	34 340	x
13	Кредитні операції, що класифіковані як "сумнівні"	565 696	x
13.1	Сформований резерв за такими операціями (тис.грн.)	222 024	x
14	Кредитні операції, що класифіковані як "безнадійні"	596 312	x
14.1	Сформований резерв за такими операціями (тис.грн.)	596 202	x
15	Чистий прибуток на одну просту акцію (грн.)	0.00	x
16	Сума сплачених дивідендів за ____ рік на одну:	0.00	x
16.1	Просту акцію	0.00	x
16.2	Привілейовану акцію	0.00	x
17	Перелік учасників (акціонерів) банку, які прямо та опосередковано володіють 10 % і більше відсотками статутного капіталу банку	1. МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ від імені держави: код країни – 804, відсоток у статутному капіталі: пряма участь = 99.9369%; опосередкована участь = 0.0000%.	x

18 січня 2012 року
Голова Правління
Головний бухгалтер

Скосирська С. В.
Бочковська Н. А.

СПОРТ

Наших біатлоністів
«переслідують» медалі

ЧЕМПІОНАТ ЄВРОПИ. Чотири персьюти поспіль відбулися в неділю на континентальній першості з біатлону серед юніорів та дорослих, що триває у словацькому Осрблі

Ганна РОМАШКО
для «Урядового кур'єра»

Підтвердивши свій клас після переможної спринтерської дистанції, дворазовою чемпіонкою Європи тут стала тернопільнянка Олена Підгрушна.

Непогано впоравшись зі стрільбою, Олена дуже грамотно розподілила сили на дистанції і не дозволила нікому зазіхнути на своє лідерство, яке утримувала від старту до фінішу. Тішить, що другий день поспіль наші дівчата організували переможний дубль. Правда, для завоювання срібла Валентині Семеренко цього разу довелося взяти участь у фінішному спринті з двома росіянками, де за рахунок швидкості й досвіду вона випередила Анастасію Загоруйко та Катерину Шумілову.

Ще одне золото в скарбничку української команди додала юніорка Ірина Варвінець. На радистів тренерів, у персьюті Іра провела гонку, близьку до ідеальної: всього один промах і вели-

Капітан жіночої збірної Олена Підгрушна (на знімку №19) подає приклад подругам і нервує суперниць

ка перевага в швидкості над основними конкурентками. Як підсумок — після срібла у спринті більш ніж переконлива перемога в переслідуванні! На фініші її перевага над іншими призерками гонки становила півхвилини.

А задав тон цього змагального дня Сергій Семе-

нов, який зумів змінити четверте місце в спринті на срібло в персьюті.

Тож у неофіційному командному заліку Україна продовжує утримувати лідерство, завоювавши вже три золоті, п'ять срібних та одну бронзову нагороду. Така статистика обнадіює, бо попереду у

спортсменів види програми, в яких українці традиційно сильні.

Сьогодні на чемпіонаті Європи відбудуться індивідуальні гонки на 15 км у жінок і 20 км у чоловіків, а в останній день змагань очікуватимемо вдалих виступів наших спортсменів в естафеті.

Два роки без футболу?

Павло КУЩ,
«Урядовий кур'єр»

ВЕРДИКТ. Донецький ФК «Шахтар» вже отримав рішення УЄФА стосовно воротаря гірників та збірної України Олександра Рибки. Як повідомляє прес-служба клубу, футболіста дискваліфікували на два роки. У «Шахтарі» не приховують, що оцінили цей вердикт аж занадто суворим, і тепер тут готуються подавати апеляцію.

Як відомо, перспективного голкіпера, який не так

Після вироку щік не надувають

давно перейшов до «Шахтаря», «зловили» на вживанні заборонених препаратів. За версією спортсмена, цілком доступний сечогінний засіб він вживав без відома лікарів команди, аби скинути вагу. Зараз недавній воротар основного складу перебуває з командою на черговому зборі в Іспанії, однак на його місце тепер претендують Андрій П'ятов та Богдан Шуст, якого донецчани оперативно повернули з оренди з маріупольського «Іллічівця».

«Все про умови прийому до вищих навчальних закладів України в 2012 році» розповість наступний гість нашої редакції, міністр освіти і науки, молоді та спорту Дмитро Володимирович ТАБАЧНИК. Поставити свої запитання Ви зможете 31 січня з 14.00 до 15.00 за телефоном: 253-15-83. Крім того, їх можна надсилати завчасно на електронну скриньку: imrich@ukcc.com.ua

АНОНС

Завтра читайте в «Орієнтирі»:

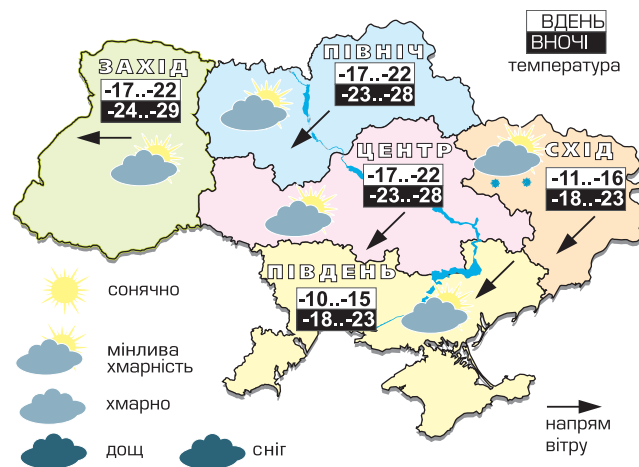
Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти»

СПІВЧУТТЯ

Колектив газети «Урядовий кур'єр» висловлює глибокі співчуття власному кореспондентові газети у Полтавській області Данилю Олександрові Ростиславовичу та його родині у зв'язку з неоправною втратою — смертю батька **Ростислава Прокоповича.**

Поділяємо ваше горе, сумуємо разом з вами, підтримуємо вас у годину печалі і скорботи.

ПОГОДА НА ЗАВТРА

ТЕМПЕРАТУРА ПО ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ
НА 1 ЛЮТОГО

Область	Ніч	День	Область	Ніч	День
Київська	-23 -28	-17 -22	Черкаська	-28 -33	-17 -22
Житомирська	-25 -30	-17 -22	Кіровоградська	-24 -29	-15 -20
Чернігівська	-25 -30	-18 -23	Полтавська	-23 -28	-16 -21
Сумська	-24 -29	-16 -21	Дніпропетровська	-21 -26	-15 -20
Закарпатська	-18 -23	-8 -13	Одеська	-18 -23	-11 -16
Рівненська	-24 -29	-8 -21	Миколаївська	-19 -24	-10 -15
Львівська	-26 -31	-17 -22	Херсонська	-17 -22	-11 -16
Івано-Франківська	-27 -32	-16 -21	Запорізька	-16 -21	-10 -15
Волинська	-24 -29	-15 -20	Харківська	-20 -25	-12 -17
Хмельницька	-24 -29	-15 -20	Донецька	-17 -22	-11 -16
Чернівецька	-28 -33	-14 -19	Луганська	-18 -23	-11 -16
Тернопільська	-25 -30	-17 -22	Крим	-14 -19	-10 -15
Вінницька	-25 -30	-15 -20	Київ	-23 -25	-17 -19

Укргідрометцентр

РЕКЛАМА

ГОРМОН
ЧОЛОВІЧОЇ СИЛИ
ТА МОЛОДОСТІ

Відомо, що рівень тестостерону — гормону чоловічої молодості та сили — знижується на 3-4 відсотки у рік. В результаті послаблюється потенція. Щоб позбавитись сексуальних проблем, треба вживати малайзійський корінь тонгкат, який допомагає організму виробляти тестостерон.

Тонгкат — рослина, дивовижна здатність якої зміцнювати чоловіче здоров'я, відома уже багато віків. Її називають «азіатською віагрой». Препарат на основі легендарного кореня назвали Тонгкат™ Алі Платинум. Він не є гормональним препаратом, але підвищує рівень тестостерону в організмі у 4,5 раз! Таким чином Тонгкат™ Алі Платинум омолоджує організм, повертає чоловічу силу.

Препарат безпечний навіть при вживанні з алкоголем. Тонгкат™ Алі Платинум не лише ефективний сексуальний стимулятор, а й надійний засіб збереження чоловічого здоров'я. Він посилює імунітет, покращує кровообіг, допомагає боротися з аденомою, простатитом, інфекціями сечостатевої сфери.

Пам'ятайте, вікових обмежень для прийому Тонгкат™ Алі Платинум не існує!

Звертайтеся за телефонами консультативної гарячої лінії. Наші консультанти дадуть відповідь на всі ваші запитання і допоможуть якнайшвидше відновити потенцію. «Швидка допомога» для чоловіків: 0-800-503-088 (дзвінок безкоштовний зі стаціонарного телефону, з мобільного — за тарифами оператора), тел. у Києві 0-44-454-14-14. Конфідентність гарантується. WWW.TONGKAT.UA

ОСТЕРІГАЙТЕСЯ ПІДРОБОК!

Не є лікарським засобом.
Висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи
МОЗ України № 05.03.02-03/45179 від 01.07.2010 р.

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

Засновник — Кабінет Міністрів України
Реєстраційне свідоцтво КВ № 2 від 12 квітня 1994 року
Передплатні індекси «Урядового кур'єра» —
61035, 40227 (пільговий)

Головний редактор — Сергій БРАГА
Перший заступник
головного редактора
Леонід САМСОНЕНКО
Заступники головного редактора:
Зоя РОМАН,
Лариса УСЕНКО
Відповідальний секретар
Іван ГРОМ'ЯК

Адреса в Інтернеті: www.ukurier.gov.ua
Адреса редакції: 01008, Київ, вул. Садова, 1
Телефон для довідок: 253-12-95.
Телефони відділу реклами: 253-55-09,
факс: 253-72-91, 253-34-78, e-mail: adv@ukcc.com.ua
«Урядовий кур'єр» виходить у вівторок, середу, четвер,
п'ятницю та суботу
Зам. № 23296. Тираж 54419

Листування з читачами тільки
на сторінках газети.
Відповідальність за достовірність
інформації та реклами несуть автори
та рекламодавці.
Набрано і зверстано у комп'ютерному
центрі «Урядового кур'єра».
Друк: ТОВ «Мера-Поліграф»,
04073, Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14
www.mega-poligraf.kiev.ua